Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראָשען!

היינט 8 זייטען!

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 268 (960 | Łódź, Wtorek 23 Listopada 1926 | פערטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאג יז כסלו תרפ"ז. | Nr. 268 (960

24-71 .אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

תּבואה־עקספּאָרט ווערט אָפּגעשטעלט.

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) געכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען־ראַט, אויף וועלכער ס'איז בעטראַכט געוואָרען די וועגדונג פון די צוקער־פאַבריקאַנטען, וועגען העכערען די פּרייזען אויף צוקער, און וועגען די אויסערגעוועהנליכע שטייגערונג פון די פּרייזען אויף תּבואה.

נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע איז די ווענדונג פון די צוקער־פאַבריקאַנטען אַנערקענט געוואָרען פאַר נישט בעגרינדעט און ס'איז דעריבער אָפּגעוואָרפען געוואָרען אַ ווייטערדיגע פּרייזען־העכערונג אויף צוקער.

דעם קאַמף געגען יקרות אויף תּבואה איז בעשלאָסען געוואָרען צו פיהרען אויף צוויי אופנים:

1) שליסען די גרעניצען פאַר'ן תּבואה־עקספּאָרט דורך אַ ספּעציעלען הויכען אָפּצאָהל אויף אַרויסגעפיהרטער תּבואה.

2) איינקויפען תּבואה אין אויסלאַנד, כדי צו בעפרידיגען דעם אינערליכען געברויך און אין דער געהעריגער צייט, בעת אַ פּרייזען־שטייגערונג צו קאָנען אינטערוועגירען אויפ'ן אינערליכען מאַרק.

סקאַנדאַל אויפ'ן מיטינג פון „נאַציאָנאַלער קירכע"

2 גלחים געשלאָגען מיט שטעקענס.

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש) אין קינאָ „פאַן" איז נעכטען ביי טאָג פאָרגעקומען אַ מיטינג, אָרגאַניזירט דורך די אָנהענגער פון דער „נאַציאָנאַלער קירכע", ד. ה. אַ זעלבסטשטענדיגע קירכע, נישט אָבהענגיג פון פּויבסט. מיט אַגיטאַציע - רעדעס האָבען געוואָלט אַרויסטרעטען די ביסקופען באַנטשאַק און האָדור פון אַמעריקאַ און אַ היגער גלח פון דער „נאַציאָנאַלער קירכע". ווען דער ביסקופ האָט גענומען רעדען, איז געקומען צו גרויסע סקאַנדאַלען. מען האָט זיך מיט שטעקענס געוואָרפען אויפ'ן ביסקופ און דעם גלח און ביידע גוט אָנגעבראָכען די ביינער.

דער מיטינג איז צוליב'ן סקאַנדאַל געוואָרען איבערגעריסען.

אויפקלערונג וועגען צעכען־געזעץ.

האַנדווערקער, וואָס געהערען צו פעראיינען וועלען נישט דאַרפען קיין צייגנישען.

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט די קלאַגען, וואָס האָבען זיך פערשפּרייט וועגען דעם נייעם צעכען־געזעץ, וואָס זאָל שוין זיין ענטגילטיג אויסגעאַרבייט דורך דעם האַנדעלס־מיניסטעריום, האָט זיך אונזער קאָרעספּאָנדענט געווענדעט אין האַנדעלס־מיניסטעריום וואו מ'האָט איהם ערקלערט פאָלגענדעס: אמת איז, אַז אינ'ם געזעץ זענען פאָרויסגעזעהען פעהיגקייט־צייגנישען פאַר האַנדווערקער. די דאָזיגע צייגנישען וועלען אָבער אַרויסגעגעבען ווערען דורך די פּראָפעסיאָנעלע שולען און די פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס פון די האַנדווערקער און אַזעלכע צייגנישען וועלען נאַטירליך קענען אַרויסגעבען אויך די יודישע האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס. די האַנדווערקער וואָס בעשעפטיגען זיך איצט מיט זייער פאַך און געהערען צו אַ האַנדווערקער־פעראיין וועלען קיין צייגנישען נישט דאַרפען האָבען.

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער האַנדעלס־מיניסטער האָט צוגעשיקט דער צענטראַלע פון סוחרים - פעראיין דעם פּראָיעקט פון אינדוסטריע־געזעץ און מיטגעטיילט, אַז דעם 6. דעצעמבער וועט אין מיניסטעריום פאָרקומען אַ קאָנפערענץ, צו וועלכער ס'וועלען איינגעלאַדען ווערען אויך פאָרשטעהער פון די יודישע סוחרים און האַנדווערקער.

מבטל־געמאַכט דעם אורטייל

איבער אדוואָקאַט האָפּמאַקל־אָסטראָווסקי.

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין העכסטען געריכט איז היינט בעטראַכט געוואָרען דער אַפּעלאַציאָנס - פּראָצעס פון אַדוו. האָפּמאַקל - אָסטראָווסקי. דאָס העכסטע געריכט האָט אָפּגעוואָרפען דעם אורטייל פון געריכט און אַ בערגעשיקט דעם פּראָצעס נאָך אַמאָל צו בעטראַכטען אין אַפּעלאַציאָנס־געריכט.

אומגליקס־פאַל מיט א שיף פון ארץ־ישראל.

בוקארעשט, (י. ט. א.) פון קאָנסטאַנץ טעלעגראַפירט מען, אַז די שיף „בראַנאַ" פון פאַבער־ליין, וועלכע איז אָפּגעגאַנגען פון יפו מיט 148 רייזענדע און מיט סחורות האָט זיך אַריינגעגראָבען אין זאַמד אין דעם עגעאישען ים.

די שיף האָט בעדאַרפט אָנקומען קיין קאָנסטאַנץ דעם 18־טען ה. ח. פרעים פעהלען.

הוראַגאַן, שטורם, פערפלייצונגען.

פּראַג, 22 (ספּ. טעל.) איבער גאַנץ דייטשלאַנד, פראַנקרייך און שווייץ איז אַריבער אַ שטאַרקער שטורם, וואָס האָט אָנגעמאַכט שטאַרקע שאָדענס אויך אין טשעכאָסלאָוואַקיען. אַ שטאַרקער הוראַגאַן איז זונטאָג אַדורך איבער מאָראַוויען, שלעזיען און סלאָוואַקיען. פיל בוימער זענען אַרויסגעריסען געוואָרען מיט די וואָרצלען. אין פיל ערטער זענען אַראָפּגעריסען געוואָרען דעכער פון די הייזער. די טעלעפאָן־און טעלעגראַף־פערבינדונגען זענען צושטערט.

אינסבּרוק, 22 (ספּ. טעל.) ביי ברענער איז צוליב'ן שטאַרקען ווינד איינגעהאַלטען געוואָרען א פּאַסאַזשיר־צוג. ביי אונטערבאַך איז א ווינד אַזעלכען מיט אַזאַ שטאַרקייט, אַז דער צוג איז אַראָפּ פון די רעלסען. 2 פּערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען.

פּאַריז, 22 (ספּ. טעל.) א שטורם וואָס איז אַדורך איבער פראַנקרייך האָט אָנגעמאַכט גרויסע שאָדענס, ס'האָט שטאַרק געליטען די שיף קאָמוניקאַציע. פון אַלע זייטען פראַנקרייך קומען אָן ידיעות וועגען גרויסע פערפלייצונגען.

רוים, 22 (אטע) אין גאַנצען לאַנד זענען פאָרגעקומען גוואַלדיגע שטורעמס. צוליב די גרויסע רעגענס זענען פאָרגעקומען פערפלייצונגען, אין טאָסקאַניען געפינט זיך אַ גאַנצע רייה ערטער אונטערן וואַסער.

יודישע אינטערפּעלאַציע אין רומענישען פּאַרלאַמענט וועגען די פּאָגראָמען אין טשערנאָוויץ.

בוקאַרעשט. (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען פּאַרלאַמענט האָט דער יודישער דעפּוטאַט ד"ר עבנער פון טשערנאָוויץ אַריינגעטראָגען אַן אינטערפּעלאַציע וועגען די לעצטע טרויעריגע געשעהענישען אין טשערנאָוויץ.

אין דער מאָטיווירונג צו דער דרינגליכקייט האָט דעפּוטאַט ד"ר עבנער צוו. אַנד. געזאָגט: די געשעהענישען אין טשערנאָוויץ געהען ווייט אַריבער די גרענעצען פון לאָקאַלע אינטערעסען און ליידענשאַפטען.

פּראָפ. קוזאַ, אינטערפּעלירט די רעגירונג, וואָס פאַר אַ מיטלען זי רעכענט אָנעהמען געגען די יודען, וואָס פּראָוואָצירען דאָס רומענישע פאָלק?

דער אינערן־מיניסטער גאָגאַ, פאָדערט אויך אָנערקענען ד"ר עבנערס אינטערפּעלאַציע פאַר דרינגענד, כדי ער זאָל האָבען די מעגליכקייט אָבצונטפערן סיי ד"ר עבנער סיי פּראָפ. קוזאַ.

די דרינגליכקייט ווערט אָנגענומען.

דעפּ. האַרטגלאַס וועגען „יודישע מתים"

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דעפּ. האַרטגלאַס האָט ערקלערט פאַר די זשורנאַליסטען, אַז אין דער פראַגע פון טויטע פאַר די פּראָזעקטאָריומס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַן אינטערפּעלאַציע אין סיים. די פראַגע וועגען פאָדערען „יודישע מתים" נעהמט אָן ביי די פּוילישע סטודענטען אַן עפּידעמיע - כאַראַקטער און ווערט פערוואַנדעלט אין אַ קאָרעקטיוו צו „נומערוס קלויזוס".

די פּוילישע סטודענטען הויבען זיך אָן לערנען איבערזעצען פון רומעניש אויף פּויליש, האָט איראָניש פערענדיגט דעפּ. האַרטגלאַס.

דמאָווסקי גרינדעט אָן.

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין „קוריער משעוואָני" האָט זיך היינט בעוויזען אַ ידיעה וועגען דעם, אַז אין דער נ.ד. פּאַרטיי קומען פאָר רייבונגען, אַז חינטער די קראָקאָווער קאָנסערוואַטיסטען זאָל שטעהן וויטאָס, און אַז געגען דער אַקציע פון פירשט ראַדזיוויל טרעט אַרויס פירשט קאַזימיר לובאָמירסקי, וועלכער שאַפט אַ נייע פּאַרטיי פון די פּריצים אין קאָנגרעס־פּוילען פעראייניגט מיט די גרויס־אינדוסטריעלער. שליסליך ווערט דאָרט מיטגעטיילט אַז וול. גראַבסקי, וועלכער ווערט ווידער פּאָליטיש אַקטיוו שאַפט א נייע קאָנסערוואַטיווע רעפּובליקאַנישע פּאַרטיי.

אין מאָרגענדיגער „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" וועט ערשיינען אַן אַרטיקעל פון דמאָווסקי'ן, וועלכער לייקענט אָפּ די אַלע קלאַגען.

דער אונגאַרישער פּרעמיער

וועגען דער לעזונג פון דער יודישער פראַגע.

בודאַפּעשט (יט"א). ווי עס איז שוין געווען מיטגעטיילט האָט דער אונגאַרישער פּרעמיער גראַף בעטלען אויף אַ פערזאַמלונג פון 1500 מיטגלידער פון דער „איינהייטליכער בירגער־פּאַרטיי" געהאַלטען אַ גרויסע וואַהל־פּראָגראַם־רעדע.

וועגען דער יודישער פראַגע האָט דער פּרעמיער געזאָגט פאָלגענדעס: די געגענזאַצען צווישען קריסטען און יודען זענען שמערצליך. די אָנגעהעריגע צו דער יודישער רעליגיע האָבען בעקומען גאָזעצליך גלייכבערעכטיגונג און זייערע רעכט דאַרפען נישט פערשמעלערט ווערען. די רעגירונג האַלט פאַר איהר פּליכט צו פערפאָלגען און אונטערדריקען מיט אַלע מיטלען יעדע אויפרייצונג, וואָס וועקט און פערשטאַרקט די אַנטיסעמיטיזם.

פאַראַיאָהרען האָט אונזער בילדונגס־מיניסטער ערקלערט אין גענף, אַז דער „נומערוס קלאַוזוס" איז נאָר אַ פאַרי־בערגעהענדע ערשיינונג, און אַז גלייך ווי די לאַגע וועט זיך ענדערען וועט אויך די „נומערוס קלאַוזוס" זיין נוצלאָז. דעמאָלס האָט מען פאָרגעוואָרפען, אַז דער מיניסטער רעדט אַנדערש אין גענף און אַנדערש אין בודאַפּעשט. צוליב דעם וויל איך אויך אין מיין נאָמען דאָ איבער'חזר'ן די ערקלערונג פון בילדונגס־מיניסטער און שטעל - פעסט, אַז דער „נומערוס קלאַוזוס" איז אַ צייטווייליגע ערשיינונג. און נישט נאָר אַ פּועל־יוצא פון אַן'אונזיניגען און צוועקלאָזען אַנטיסעמיטיזם.

דאָס איז אַן'אָנגעוועהטאָגטע פראַגע פון קריסטליכען מיטעל־קלאַס, וואָס האָט פערלוירען זיין פערמעגען, איז אַרויסגעטריבען געוואָרען פון פיל געגענדען פון לאַנד און לעבט ציגוים:עמיגרירט אין די ענגע באַראַקען. דער דאָזיגער שיכט פון דער בעפעלקערונג איז שווער בעזאָרגט מיט דער צוקונפט פון זיינע קינדער און האָט מורא, אַז אויב מען וועט נישט בעשרענקען די, וואָס קענען צונעהמען ביי זיי דאָס ברויט וועלען זיי אונטערגעהען.

נאָר אויפ'ן ווירטשאַפטליכען געביט קען מען געפינען אַן'אויסגאַנג פון דער פראַגע. די רעגירונג צוזאַמען מיט די פאָרשטעהער פון דער געזעלשאַפט מוז אָנהויבען אַן'אַקציע מיט'ן ציל צו געבען די קינדער פון מיטעל קלאַס נישט נאָר די נויטיגע קענטענישען, כדי זיך צו בעטייליגען אין האַנדעל און אינדוסטריע נאָר אויך אַקטיוו זיי אונטערשטיצען אין זייער איבערגאַנג צו נייע עקזיסטענץ־פאָרמען.

דאָס איז אַ שווערע און קאָמפּליצירטע אַרבייט. אָבער די רעגירונג נעהמט זיך אונטער אויסצואַרבייטען אַן'אַרבייטס־פּלאַן אויף דעם געביט.

שטיצט די היינטיגע אָפּציהונג
פון בית־היתומים, זגערזשער 40.

943

איבערבוי פון דער ענגלישער אימפּעריע

ענגלישע אימפּעריע וועט פון איצט אָן בעשטעהן פון גלייכבערעכטיגטע מלוכות, וואָס זיי פעראייניגט די קעניגליכע קרוין. — זיג פון די פעדעראַליסטישע טענדענצען אויף דער דאָמיניען-קאָנפערענץ.

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.) אויף דער קאָנפערענץ פון די ענגלישע דאָמיניאָנס איז אויסגעטיילט געוואָרען אַ קאָמיסיע וואָס זאָל פעסטשטעלען די פערהעלטנישען צווישען די פערשידענע דאָמיניעס. איצט האָט די קאָמיסיע פעראָפענטליכט אַ בעריכט וועגען די אָנגענומענע בעשלוססען:

1) די בריטישע אימפּעריע ווערט צוזאַמענגעשטעלט פון אַ רייה לענדער מיט אַ זעלבסטפערוואַלטונג. דאָס זענען זעלבסטשטענדיגע קערפערשאַפטען אין די ראַיאָנען פון דער בריטישער מלוכה.

2) די אַלע לענדער זענען גלייך צווישען זיך אין אויסערליכע און אינערליכע ענינים. איינע פון זיי איז נישט אונטערוואָרפען דער צווייטער.

3) אַלע מלוכות פון גרויס-בריטאַניען זענען פריוויליגיג פעראייניגט און האָבען אָנגענומען די פליכט פון אונטערטאַנשאַפט בנוגע דער קרוין.

4) די בעזונדערע לאַגע פון אינדיען וועט פערבלייבען לויט'ן בעשלוס פון 1919.

5) פונ'ם קעניגליכען טיטול ווערט בעזייטיגט די בעצייכנונג „קעניג פונ'ם פעראייניגטען קעניגרייך". איצט וועט די בעצייכנונג זיין: „קעניג פון גרויס בריטאַניען, אירלאַנד און פון די בריטישע אויסלענדישע דאָמיניאָס.

6) דער גענעראַל גובערנאַטאָר אין די איינצעלנע פערבאַנדס-לענדער בעקומט די זעלבע שטעלונג, וואָס דער קעניג אין גרויסבריטאַניען. ווייל ער איז דער רעפּרעזענטאַנט פון דער קרוין אין דעם פערבאַנדס-לאַנד. די גענעראַל גובערנאַטאָרען וועלען איצט נישט פערמיטלען צווישען די רעגירונגען פון זייערע לענדער מיט דער לאָנדאָנער רעגירונג. די רעגירונגען וועלען זיך איצט דירעקט פערשטענדיגען מיט לאָנדאָן.

7) די קאָנפערענץ אַקצעפּטירט די בעשלוססען אין די ביז איצטיגע רעזולטאַטען פון דער לאָקאַרנער קאָנפערענץ.

8) יעדע דאָמיניע-רעגירונג איז בערעכטיגט צו שליסען אָפּמאַכען מיט אויסלענדישע מלוכות מיט דעם פאַרבעהאַלט, אַז זי וועט פריהער וועגען דעם אינפאָרמירען די פּראינטערעסירטע פערבאַנדס-לענדער און וועט אָפּוואַרטען אויף זייער שטעלונג.

9) אויב דער אָפּמאַך איז נוגע נאָר אַ טייל אימפעריע דאַרף זי געשלאָסען ווערען אין נאָמען פונ'ם ענגלישען קעניג פאַר'ן פּראַינטערעסירטען אימפעריום-טייל.

די אַלע ענדערונגען וועלען דאַרפען דורכגעפיהרט ווערען אויפ'ן געזעצגעבערישען וועג.

ווי מ'זעהט אַלזאָ פון די אָנגענומענע בעשלוססען האָבען געזיגט די טענדענצען פון די דרום-אפריקאַנישע און אירלענדישע פעדעראַליסטען. גרויס-בריטאַניען איז אַזוי אַרום געוואָרען אַ ליגע פון זעלבסשטענדיגע מלוכות, וועלכע ווערען געמיינזאַם רעפּרעזענטירט דורכ'ן ענגלישען קעניג.

„אָבסערווער" שרייבט, אַז די היי-יאָהריגע קאָנפערענץ פון די דאָמיניאָס איז געווען אַ היסטאָרישע, וואָרום זי האָט געבראַכט צו אַ נייער מלוכה-רעכטליכער סטרוקטור פון דער בריטישער אימפעריע.

אנניכטען וועט זיך סיריען עפענען פאר'ן ציוניזם

זאָגט דער געוועזענער איבער-קאָמיסאַר פון סיריען דע-זשובענעל.

פּאַריז, 22 (ספּ. טעל.) די יוגענד-אָרגאַניזאַציע „אוניאָן אוניווערסעל דע לאַ זשענעס זשויוו" האָט אָרגאַניזירט אין גרויסען זאַל פּוּאַסאָניער אַ גרויסען מיטינג.

דער פאָרזיצענדער פון „פּראָגס פּאַלעסטין", דער געוועזענער מיניסטער און איצטיגער סענאַטאָר, זשוסטען גאָדאַר, האָט געעפענט דעם מיטינג.

ער וויייזט אָן, אַז פראַנקרייך האָט זיך פון אייביג אָן בעצויגען מיט די גרעסטע סימפּאַטיעס צום אויפבוי פון אַ יודישער היים. זי האָט זיך אַרויסגעזאָגט אין דעם זין פיל פריהער פאַר דער באַלפור-דעקלאַראַציע.

די געזעלשאַפט „פּראָגס פּאַלעסטין" האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל פערבינדען ענגע בעציהונגען אויפ'ן אינטעלעקטועלען און עקאָנאָמישען געביט. דערהויפּט וועט געשטיצט-ווערען דער האַנדעל צווישען פראַנקרייך און פּאַלעסטינאַ. צו דעם צוועק וועט אין קורצען ערשיינען אַ ספּעציעלע רעוויו „פּראָגס פּאַלעסטין", וועלכע וועט געווידמעט זיין פערשידענע אַקטועלע פּראָבלעמען און די בעציהונגען צווישען פראַנקרייך און פּאַלעסטינאַ. ווען דער האַנדעל צווישען פראַנקרייך און פּאַלעסטינאַ וואָלט שוין געוועזען אין פולען מאָס, וואָלט אפשר איצט נישט געקומען צו אַזאַ קריטישער לאַגע.

אַדוואָקאַט קאַרקאָס, רעדט אין אַלגעמיין איבער'ן ציוניזם. דאָס פראַנצויזישע יודענטום האָט נאָך זיין ענטפער נישט געגעבען.

פּרל, מאַקסאַ נאָרדוי, די טאָכטער פון מאַקס נאָרדוי, וועלכע קומט איצט פון פּאַלעסטינאַ גיט - איבער אין קורצע שעהנע ווערטער איהרע איינדריקען פון ארץ-ישראל. „איך האָב געפונען איירָאָפּאַ און אַמעריקאַ אין ארץ-ישראל. די קאָלאָניעס זענען פול מיט נייעם לעבען.

דער לעצטער טרעט אַרויס האַנרי דע זשובענעל, דער געוועזענער הויך-קאָמיסאַר אין סיריען. ער ווערט אויפגענומען מיט גרויס בעגייסטערונג.

— „איך בין געקומען אַהער, זאָגט דע זשובענעל, נישט כדי בלויז צו האַלטען אַ רעדע, איך בין געקומען אויסדריקען מיין דאַנק און אָנערקענונג די פּאַלעסטינער ציוניסטען און די סירישער יודען.

פּרל. נאָרדוי האָט געזאָגט, אַז מיר האָבען וועהניג איינפלוס אין ארץ-ישראל און אַז מיר פערשפּרייטען דאָרט נישט גענוג די פראַנצויזישע שפּראַך. ערלויבט מיר צו זאָגען, אַז אין ארץ-ישראל איז די הויפּט - שפּראַך העברעאיש (אַפּלאָדיסמענטען). איך מוז דערמאָהנען די העברעאישע פּרעסע, פאַר דער גרויסער שטיצע וואָס איך האָב אין איהר געהאַט.

— צו די פערשידענסטע רעליגיעס, וועלכע זענען דאָ אין ירושלים איז צוגעקומען נאָך איינע, די געפעהרליכסטע, די רעליגיע פון פאַלשע ידיעות. מען פערשפּרייט אין סיריען און פּאַלעסטינע אַזעלכע ווילדע אונגלויבליכע ידיעות, אַז עס איז פשוט שווער זיי איבערצודערצעהלען. איך האָב געמוזט רעגולער אַרויסגעבען אַן אָפּלייקענונגס - ציימונג. און דאָ מוז איך אונטערשטרייכען די גרויסע הילף, וועלכע עס האָט מיר אין דעם היניגען גרויסגעוויזען די העברעאישע פּרעסע.

— די ציוניסטישע פּרעסע איז מיר געווען אַ בעריער געגען די פערשידענע פאַלשע קלאַגען, דערפאַר דריק איך אויס מיין דאַנק די ציוניסטען.

— די סירישע יודען זענען נישט גרויס אין צאָהל, אָבער זיי זענען די פערבינדונגס-קראַפט צווישען מזרח און מערב. די גרויסע יודישע צוזאַמענגעהעריגקייט איז דאָ נישט אָפּצושאַצען.

בכלל איז גרויס די אַרבייט פונ'ם ציוניזם פאַר פּאַלעסטינאַ. איך בין אַ זייטיגער צושויער. אַמאָל בין געווען אפילו אַ געגנער פונ'ם ציוניזם און זיך אָפּ.ע. זאָגט אונטערצושרייבען אַן'אויפרוף פאַר דעם ציוניזם. איך מוז אָבער אָנערקענען, אַז דער ציוניזם איז דער איינציגער, וואָס קען דאָרט עפּעס אויסטון. דער יוד ברענגט אַריין אין דער אַלטער מזרח-קולטור די טעכניק פון מערב.

דער ציוניזם ברענגט איצט אַריין אין ארץ-ישראל די מאָדערנע טעכניק, אינטעליגענץ און דרייסטען קאַפּיטאַל.

דער אַראַבער קען צוויי פרעסטיזשען: קראַפט און געלד, צווישען וועלכע ער באַלאַנסירט אייביג. דערזעהענדיג איצט ביידע פרעסטיזשען מיט אַמאָל, די ענגלישע קראַפט און דאָס יודישע געלד האָט דער אַראַבער זיך אונטערגעגעבען.

סיריען איז אין אַ בעסערער לאַגע ווי ארץ-ישראל. דער באָדען איז גינסטיגער אויך ליגט זי אויפ'ן וועג צווישען מערסיען און אינדיען. מיר האָט אַמאָל גענעראַל סאַראַי געזאָגט: פּאַלעסטינאַ איז אַ פראָווינץ און סיריען איז אַ לאַנד! אָבער איך זאָג אייך, אַז ארץ-ישראל האָט אַ גרויסע צוקונפט. איך גיכען וועט זיך סיריען אַליין עפענען פאַרן ציוניזם.

איך שעץ זעהר די יודען פאַר זייער צופאַסונגס קראַפט, זיי זענען די פעמיטלונגס-קראַפט וועלכע וועט ברענגען צו דער גרויסער פעראייניגונג פון דער גאַנצער מענשהייט. (גרויסע אַפּלאָדיסמענטען. מען שטעהט אויף פון די ערטער).

מיניסטער פּענלעווע האָט צוגעשיקט אַ בריף: „איך באַדויער, וואָס איך קען נישט קומען, אָבער איך בין סענטיגש מיט אייך".

וויכטיג פאַר זאָקען-פאַבריקאַנטען
נייהגאָרן און וויכלערס.
די לאַנג-יעהריגע פירמע
ברידער ליבערמאַן, לאָדז
2 פּאַלודניאָווא 2
האָט ערעפענט איהר פאַבריקס-לאַגער אויף
טעלעפאָן-נומערן 12-43 — 14-18
פון זעמטליכע גאַרבעטע, מערצעריזירטע און נייע גאַרנען אַלע נומערן.
רעעלע בעהאַנדלונג. פאַר פּראָווינץ — פראַנקאָ פּאָסט. 948

בעקאַנטמאַכונג.
מיר זענען מודיע, אַז צוליב די מכשולים, וואָס זענען לעצטענס פאָרגעקומען, ווערען אַלע ביז-איצטיגע (בלעכענע) הכשרים פון יאַטקעס ערקלערט פאַר אונגילטיג.
דערום איז יעדער קצב מחויב במשך פון היינטיגער וואָך אָפּצוגעבען זיין אַלטען הכשר אין קהלה-לאָקאַל, וואו אַ בעשטימטע קאָמיסיע וועט אַמטירען יעדען טאָג פון 7 ביז 9 אין אָוונד, איינצוציהען די אַלטע און אַרויסצוגעבען נייע הכשרים; און וועלכער קצב עס וועט די היינטיגע וואָך נישט צושטעלען זיין אַלטען הכשר, וועט שוין מעהר קיין נייעם הכשר נישט בעקומען.—
925 **ועד הרבנים עם ועד הכשרות.**

קומט און איבערצייגט אייך!
אַלער אַרט ביטעס. פּאַראַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס אין אַלע געריכטס, פינאַנס, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטאַנציעס ווערען אָנגעשטעלט, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ
„פּאַלאַניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.
אוכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויסצומאָנען מיט אייגענע קאָסטען.
מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.
בעקאַנטמאַכונג.
נאָך פיל מיה איז אונז געלונגען צו פערבעטען אין אונזער שטאָדט, דעם בערימטען טאַלאַנטפולען קינסטלער, אָבער-קאַנטאָר פון דער ווילנער גרויסער שטאָדט-שוהל, ה'
משה קוסעוויצקי
וועלכער וועט היינטיגען שבת, דעם 27 ד.ח. דאַווענען פרייטאָג-צו-נאַכט, פּונקטליך 4.30 אָוונד קבלת-שבת און צומאָרגענס שבת, 9 פריה- שחרית און מוסף מיט אַ גוט-איינשטודירטן און פערשטאַרקטען לאָר אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען דיריגענט ה' ישראל רובין.
בעמערקונג: כדי צו געבען דעם פובליקום די מעגליכקייט צו הערען דעם בערימטען ווילנער אָבער-קאַנטאָר, האָט דער קאָמיטעט בעשלאָסען צו ערמעסיגען די פּרייזען נור פון 1 זל. ביז 2.50 ז.
בילעטען-פערקויף: אין צענטער. יודישען האַנדעלקעראַ-פערבאַנד, פּאָלודניאָוואַ 4, י. זעלמאַנאָוויטש, פּעטריק. 12 (טערקישע צוקערניע), צוקערניע „אַסטאָריאַ", פּעטריק. 27, דימאַנט, נאָוואָמיעיסקאַ 24 (וואַרשעווער-געשעפט), גערשטענפעלד, פּעטריקאָווער 28 (צוקערניע), פּעלטע, גלובנאַ 57 (צוקערניע), גריצהענדלער, פּעטריק. 62 (צוקערניע), פעראייניגטע יודישע פלייש, זגערזשער 2 (רוג יודישע גאַס), קנאַבעל, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 11 (צוקערניע) און פרייטאָג אַ גאַנצען טאָג אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע-זאַל.
919
פאַר פרויען ספּעציעל רעזערווירטע פלעצער. **דער קאָמיטעט.**

med. Dr. P. MARKOWICZ
פון פאַריז צוריקגעקעהרט
נעמט אָן אין מעדיצינ - קאָסמעטישען קאַבינעט פּעטריקויער 124 פון 3 ביז 7, הויט- און האָר-קראַנקהייטען, בעזייטיגונג פון געזיכטס-דעפעקטען, בילדונג פון די געזיכטספּאַלייעס. נייעסטע הייל-מעטאָדען, מאַסאַזשען, עלעקטראָטעראַפּיע.

צו דער פערלאָבונג פון מיין פריינד
ה' **משה פּאַסטאַר**, לאָדז
מיט פרל.
העלא פינדעקס ברושעווען
ווינש איך פיל גליק און עווגעס צופרידענהייט
העניך אַפּאַטאָווסקי. 935

Dr. med.
J. SZMERŁOWSKI
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
עהמט אָן פון 3 ביז 5.
17 פּעטריקאָווער 17. טעל. 7-13

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. האַר, אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה.
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5-7. 175
נעמט אויך אָן אין לעטשנגצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. H. Hammer
אקושער און פרויען-קראַנקהייטען.
נעהמט אָן פון 5 ביז 7 אָוונד.
Wschodnia 38, telefon 28-39.

לאָדז.
.23 נאָװעמבער 1926

„נײַער פאָלקסבלאַט"

לאָדז.
.23 נאָװעמבער 1926

לאָדז.

(אײנדריקען פון אַ רײזע איבער פּוילען).

שלום אַש. דער גרעסטער יודישער דיכטער פון דער איצטיגער צײט, האָט מיט עטליכע חדשים צוריק בעזוכט זײן הײמאַט־לאַנד פּוילען. ער איז דעמאָלט אויך געװען אין לאָדז, און די אונטערװיאוען, װעלכע דער דיכטער האָט דאַן געגעבען דעם „נײעם פאָלקסבלאַט", האָבען געמאַכט אַ גרויסען רושם. זײנע אײנדריקען פון דער רײזע איבער פּוילען שילדערט איצט שלום אַש אין אַ רײה אַרטיקלען אין ניו־יאָרקער „פאָרװערטס". אײנס פון די דאָזיגע אַרטיקלען איז געװידמעט אונזער שטאָדט — ל אָ ד ז. דאָס זענען אַ רײה בילדער און שטריכען, געצײכענט פון אַ מײסטערהאַפטער האַנד, װי נאָר אַ קינסטלער פון דער מאָס — שלום אַש קאָן שילדערען.

— פון —

שלום אַש.

לאָדז — די שטאָט פון מאַרבען.

לאָדז — די שטאָט פון נויט און אַרבײט.

לאָדז — די שטאָט פון תכלית.

די שטאָט האַלט זיך אין אײן בעװעגען. גרויסע װעגענער מיט אָנגעלעגטע סחורות, רויהע, נאָך נישט געפּרעסטע סחורות, טוכענע און קאַמגאַרנע, װאָלענע און לײװענטענע; פערשידענע קאָלירען פאַרבען זיך אין דער זון — קאָלירען פון ערנסטען װינטערדיגען בלױ און גרוי; קאָלירען פון שפּילעדען זומערדיגען רויט און העל — גאַנצע מחנות פון אויסגעפּוצטע, אויסגעסטראָיעטע פּויערטיס, װעלכע געהען זונטאָג איבער די פעלדער באָרװעסע און בעצירטע אין תּפילה אַרײן, דערמאָהנען דיר די טיכער װאָס קוקען אַראָפּ פון די הויכע װעגענער. יום־טוב'דיג אויסגעפּוצטע יודען און װײבער איבער די געפלעך אין שוהל אַרײן, אין שבועות און סוכות, דערמאָהנען דיר די קאַמגאַרענס, די בכבוד'ע טוכענע שטאָפען. שאַ, אַנ'אונגעװעהנליכער גרויסער באַלעם פון קאָלירטע װײבערשע טיכער בעװעגט זיך. אַ גאַנץ הויז, אַ גאַנץ געװעלב מיט סחורות טראָגט זיך פּאַמעליך איבער דער גאַס. בלױ און רויט, קאָלירען, װאָס דערמאָהנען דיר אין אַ יאָהר־מאַרק. מען זעהט קײנעם נישט װער עס טראָגט דאָס. אַ װאָגען, אַ פערד, אַנ'אויטאָמאָביל? עס דאַכט זיך, דער באַלעם מיט סחורות האָט פיס און געהט אַלײן. ערשט װען מען קוקט זיך גוט אײן, אונטער דער מאַסע פון גרויסען פּאַק מיט סחורה, דערזעהט מען, אַז אַ מענש איז אײנגעקנײטשט אונטער איהם; דעם קאָפּ מיט'ן האַלבען גוף זעהט מען נישט און נאָר בלויז דעם בויך מיט די פיס, װאָס בײגען זיך אונטער דער לאַסט פון פּאַק געהעדיגע װעגענער זענען דאָס, די יודישע טרעגערס. עס איז נישט אָפּצוװעגען די מאַסע פון סחורה, װאָס אַזאַ מענשען־װאָגען קען טראָגען אויף זיך. אײנער נאָך דעם אַנדערען װאַקלען זיך די פאַרבען־רײכע בעװעגליכע לעבעדיגע טוכענע פּיראַמידען: פון די װעב־שטוהלען צו די פּרעס־מאַשינען, צו די װאַש־פאַבריקען, צו די שערען, און װי זײ הײסען דאָרט. לאָדז איז אַ שטאָט פון פּעקלעך. יעדער אײנער טראָגט דאָרט אַ פּעקעל. אָהן אַ פּעקעל זעהט מען גאָר קײן מענשען נישט איבער די גאַסען פון לאָדז. די לעבעדיגע פּיראַמידען שלעפּען זיך איבער די גאַסען, צוזאַמען מיט די פערד מיט די טראַמװײען. אויף די טראָטואַרען געהען יודען מיט פּעקלעך װאָל, מיט פּאַקלעך גאַרן, מיט פּעקלעך פאָדעם. װי אַ לעבעדיגע זעגעל־שיף זעהט אַזאַ יוד אויס. די געשפּאָלטענע קאַפּאָטע צופליושעט. עס הויבען זיך אויף די פּאָלעס, װי די פליגלען בײ אַ זעגעל־שיף, און אויפ'ן קאַרק און אַקסעל ליגט אַ פּעקעל סחורה. דאָס ביסעל בירנע ח״וה, דאָס ביסעלע אַרבײט פון װײב און קינדער און מאַן, פון טעג לאַנגע, פון גאַנצע נעכט אַרבײט, װאָס משפּחות גאַנצע האָבען געװעבט. און אַז די זעהסט די רויטע קאָלירען איבער די סחורות, דאַכט זיך דיר, אַז זײ זענען געפאַרבט געװאָרען מיט בלוט, מיט מענשליך בלוט, װאָרים אין די מענשען פּנים'ער זעהט מען קײן בלוט נישט אָן... קײן יונגע מענשען, קײן קינד טרעפט איהר נישט אויף די גאַסען. אַלעס איז אַלט, און פערדאַרט, פערזאָרגט, פעריאָגט, פער'דאגה'ט און פער'תכלית'ט. אויף אַלעמען ליגט די זאָרג פון קאָרטאָפעל און קויהלען אויפ'ן פּנים, װי אויף יונג, אַזוי אויף אַלט. יונגע מײדלעך לאַכען נאָך, קוים װערט זי אַ װײבעל, איז דורך אַ יאָהר צײט װערט זי אַנ'אַלטע יודענע. קינדער שפּילען שטענדיג. אָבער קינדער אין לאָדז זענען ערװאַקסענע פּרנסה־געבענדיגע פערשוינען... און די מענער — נישטאָ קײן אײנער פון זײ װאָס זעהט נישט אויס נאָך שישים.

גו, װאָס װײטער?

װאו נעהמט מען די פעדער, װאָס זאָל עס קענען בעשרײבען. װעלכע פּשוט'ע װערטער זײנען גענײגענד?

אָנגעטראָפען אין לאָדז אויף אַ צײט פון אַרבײט. הורא! דער קריזיס איז פערבײ. לאָדז אַרבײט מיט פולער פּאַרע. מען קען עס גלײך אָנזעהן אויף דער פעטריקאָװער גאַס. פאַר דעם „גראַנד־האָטעל" דרעהען זיך אַרום יונגע־לײטלעך מיט קאַפּעלושלעך און שטעקעלעך און רעדען „דײטש" מיט די יודען מיט די ברײטע בכבוד'ע בערד, װעלכע געהען אָנגעטאָן אין די נגיד'ישע געשניטענע קאַפּאָטעס, און מען שטעקט זיך אײן דאָס אַנדערע „װעקסעלכען". איבער דער גאַס, שוין װי געזאָגט, שלעפּען זיך די װעגען מיט סחורות. װאוהין פאָהרען זײ? װאָס טוען די יודען מיט די „װעקסעלכען"? װאוהין שיקען זײ די סחורות? װער װײסט? אַלץ געהט אָן בסוד – אין דער שטיל. טײל זאָגען, עס געהט קײן פּערסיען – מיט אַמאָל האָט זיך דער פּערס דערמאָהנט, אַז ער קען נישט אַרומלויפען מיט אַ נאַקעטען הינטען, און איז געקומען קײן לאָדז סחורות אײנקויפען. אַנדערע זאָגען: עס געהט אויס'ן שמוגעל נאָך רוסלאַנד – נאָר װעגען דעם װײטער.

דערװײל לאָמיר נעהן בעזוכען די פאַבריקען, װאו די סחורות װערען אויסגעאַרבײט – פאַר'ן „פּערס", אָדער פאַר'ן שמוגעל נאָך רוסלאַנד.

איך װײס נישט װי עס געהט צו דאָרט בײ די שײבלער'ס, בײ די פּאָזנאַנסקי'ס, בײ די כהנ'ס, און די אַנדערע גרויסע דאַמף־פאַבריקען. װדאי װי עס געהט צו אין אַנדערע גרויסע פאַבריקען איבער דער גאַנצער װעלט. נאָר מיט דעם אונטערשיד, װאָס דאָ, אַז עס איז נישטאָ קײן אַרבײט, איז נישטאָ. הײסט מען אַ גאַנצע שטאָט מיט מענשען לײדיג געהען יאָהרען גאַנצע, נאָר קוים איז דאָ אַרבײט, איז בײטאָג און בײנאַכט. קײן צװײלונג פון אַרבײט, קײן אויסגעצײכענטע צײט. פיר און צװאַנציג שעה און מעת־לעת געלעבט – פיר און צװאַנציג שעה געאַרבײט. אין די גרויסע פאַבריקען האָבען מיר נישט װאָס צו זוכען. דאָרטען אַרבײטען קײן יודען נישט, אַזאַ טראַדיציע איז שוין אין פּוילען: בעלי־בתים פון דער גרויסער מאַנופאַקטור, מעגען זײן יודען, דײטשען, הײדים, װער עס װיל – נאָר קײן אַרבײטער מאָרען נישט זײן קײן יודען. די דײטשע יודען, װי פּאָזנאַנסקי למשל, האַלט, אַז יודען זענען פּויש נישט געזונד שטאַרק פאַר דער גרויסער פאַבריק. דערפאַר האָט ער געמאַכט אַ יוד'ש שפּיטאָל. און די חסידים װי אשר כהן און אַנדערע װילען זיך נישט װינדיג מאַכען פאַר גאָט, און נישט ברעכנען דער רצון, אַז יודען זאָלען חלילה בעדאַרפען אַרבײטען אום שבת. ער אַלײן מעג, װאָס זאָל ער טון? געשעפט פערלאַנגט עס. פאָהרט ער דערפאַר אויף ראש השנה צום רבי'ן. נעהמט צו דעם רבי'ן'ס װײב אין שותפות, אָדער איז זיך משדך מיט'ן רבי'נ'ס אַ זוהן (װען די מויד אַנטלויפט נישט פריהער מיט אַ פּוילישען פּאָסט־בעאַמטען). דערפאַר זאָרגען זײ זיך, אַז לאָדז זאָל האָבען אַ כשר'ן עירוב, אַז יודען זאָלען חלילה נישט נכשל װערען אום שבת, און די װײבערשע מקוה זאָל זײן גוט געהײצט... נאָר דער עיקר טעם, פאַר װאָס אין דער „דײטשער" און אין דער חסידישער פאַבריקאַנט נעהמען נישט צו קײן יודישע אַרבײטער, איז דערפאַר װײל זײ האַלטען, אַז דער יודישער אַרבײטער איז אַ „בונטאָװשטשיק" נאָך געװען אין צאַר'ס צײטען (און צוליב דעם סאַקט איז דאָך אַלדאָס בײז געקומען) און איז בײם פּאָליאַק אויך, און אויך אַ שטיק צוליב דעם, װאָס דער פּוילישער אַרבײטער איז ביז נאָך אין הײנטיגען טאָג פער'סמ'ט מיט'ן שאָװיניסטישען אַנטיסעמיטיזם, און װיל נישט צולאָזען קײן יודישען אַרבײטער אין די פאַבריקען. די לעצטע קרענק װערט לעצטענס זעהר פיל געהײלט דורך דאָס בשותפות'דיגע צוזאַמענאַרבײטען אין די קראַנקען־קאַסעס, אין די בשותפות'דיגע געװערקשאַפטען. אָבער װי עס זאָל נישט זײן, נאָר אַ זעהר קלײנע צאָהל יודען אַרבײטען אין די דאַמף־פאַבריקען אין לאָדז, און דאָס אויך נאָר אין ביורא־אַרבײט. מײסטע יודישע אַרבײטער װעבען נאָך, װי די יודען אין ירושלים פערצײטענס, אָדער װי דער אינדיער אין הײנטיגען טאָג, אויף די װעב־שטוהלען, און יעדעס פּוילישע שיקסע־טוך, װאָס קומט אַרויס פון אַ יודישער װעב־שטוהל, איז געװעבט װי, להבדיל, די פּרוכת'ן פון בית־המקדש, בײ דער האַנד...

און אַז די האַנד־אַרבײטער אויף די װעב־שטוהלען בעדאַרפען דאָס קאָנקורען מיט זײערע כּוחות און צײט געגען די ריזיגע דאַמף־פאַבריקען, קענט איהר זיך שוין פערשטעלען, אונטער װאָס פאַר אַ בעדינגונגען עס לעבען און עס אַרבײטען די יודישע װעבער אין לאָדז.

אין מײן קורץ לעבען איז מיר שוין אויסגעקומען צו זעהן מענשליכע פּײנלײדען, שװערע אַרבײטען און אָרעמקײט. איך האָב געזעהן װי קלײנע עכט און נײן יאָהריגע קינדער װערען אָנגעיאָגט דורך קאָנטשיגעס צו אַרבײטען אין די גרויסע קינדער־װערקשטעטען אין דמשק בײ בלאַק אויסקלאַפּען, אין די דאַמאַסקער װעבערײען; װען אַ קינד הלש'ט אין שלאָף אַרײן בײ דער אַרבײט, װעקט עס אויף דער קאָנטשיג־שמיץ פון דעם אויפזעהער... איך האָב געזעהען די אָרימקײט פון יפו בעפאַר דער מלחמה. נאָר דאָס װאָס איך האָב יעצט געזעהן אין לאָדז בײ די יודישע װעבער, קען זיך מיט גאָר נישט פערגלײכען.

שטעלט אײך פאָר געסען פון בײכמע, באַלאַטיגע הויפען. קײן קאַנאַליזאַציע איז נאָך נישט. די אָפּטרעטען און די מיסט־קאַסטענס, װעלכע בעדינען אַ בעפעלקערונג פון אײניגע הונדערט נפשות, װאָס בעװאוינען צו דרײ משפּחות אין אַ שטוב, און די הילצערנע אָדער געבױטע אָפּציגנאָס, װעגען דיר דאָ אין מיטען הויף. אין מיטען הויף דאָ אויך ערלעדיגען מענשען, יונג און אַלט, זײער נאַטירליכען געברויך... אין יעדער שטוב בעװאוינען צװײ ביז דרײ, און אָפט מאָל מעהר משפּחות, מיט קינדער און אַלטע עלטערען. מאַכט אַ מאָטע התונה זײן טאָכטער, נעהמט ער דעם אײדים אַרײן אין שטוב, מיט אַ צװײפענליינגט בעטעל, װעלכעס מען שטעלט אויף – װען עס איז דאָ פּלאַץ

(ענדע זעה 7־טע).

ציגײַנער װילען װערען מענשען־גלײַך.

זײ װילען נישט מעהר גנב'ענען פערד און װאַרפען קאָרטען.—אָרגאַניזירען זיך אין רוסלאַנד אין אַ פערבאַנד צו פערבעסערן זײער לאַגע און פאָדערן ערד פון דער רעגירונג. – רוסלאַנד האָט 200,000 ציגײַנער און די מערסטע פון זײ װאוינען אין גרויסע שטעט.

לאָזט זיך אויס, אַז אַ חוץ יודען, זענען אין סאָװיעט־רוסלאַנד פערהאַן נאָך אַנדערע בעלנים צו קאָלאָניזירען זיך, און דאָס זענען נעמליך: ציגײַנער.

עס לײגט זיך קוים אויס'ן שכל. אַז ציגײַנער, װאָס דאָס װאַנדערען און נעװנד זײן איז זײער הויפּט־בעריף און זײער הויפּט־פערדינסט, זאָלען פּלוצלינג בעקומען די תשוקה אָפּצוזעצען זיך אויף אַ געװיסען באָרען, צו װערען תושבים און פערװאַנדלען זיך אין ערליכע, אײנגעזעצטע האַראָפּאַשניקעס.

אַ פאָלק, אָדער ריכטיגער — אַ שבט, װאָס האָט נאָך אין 14־טען יאָהרהונדערט זיך אַ לאָז געטאָן פון אינדיען קײן אײראָפּע און טאַבונעװײז זיך צעװאָרפען איבער אַלע װאַנדער־װעגען פון מזרח און מערב־אײראָפּע און זיך קונה שם געװען אויף דער גאַנצער װעלט, װי אַ פאָלק פון פערד־גנבים, קאָרטענלײגער, זינגערקעס און ראַפינירטע זונות.

נאָך עד היום שרעקט מען אין רוסלאַנד קלײנע קינדער מיט'ן ציגײַנער, נאָך עד היום שליסט מען טיר און טױער, װען אין אַ װעלכען נישט איז שטעטעל אָדער דאָרף בעװײזט זיך אַ ציגײַנער־טאַבון מיט זײנע געהײמניספולע, שטאַרק פערבײדעלטע װעגענער. מען גיט אַכטונג סײ אויף די קלײנע קינדער, סײ אויף די פערד אין די שטאַלען, װײל ציגײַנער, אַ סברא, האָבען אַ שװאַכקײט צו אָט די בײדע.

אָבער די רעװאָלוציע אין רוסלאַנד האָט זיך ביסלעכװײז אַרײנגעריסען אויך אין די ציגײַנערישע טאַבונען און בוידען.

עס זענען פאָרגעקומען גרעסערע שנוים אין דעם לעבען פון די ציגײַנער־תושבים, װעלכע האָבען זיך שוין אָפּגעזעצט אין די גרעסערע שטעט און פערביטען זײערע בײדלעך אויף שטענדיגע דירות, װאו זײ לעבען שוין כלומרשט לײטען גלײך.

אין דעם גאַנצען ראַטען־פערבאַנד זענען דאָ בײ 200,000 ציגײַנער, װאָס אַ גרעסערער טײל פון זײ לעבט נאָך עד היום טאַבונענװײז אויף די כל־ערלײ שליאַכען און װעגען פון רוסלאַנד. אָבער אַ גאַנץ בעדײטענדער טײל געפינט זיך אין די גרעסערע שטעט פון צענטראַל־רוסלאַנד, װי מאָסקװע, לענינגראַד, װיאַטקע, װי אויך אין װײס־רוסלאַנד, אוקראַינע און קרים, און װי עס דערצעהלט אונז אײנע אַ מאָסקװער צײטונג, איז אין מאָסקװע גופא פערהאַן אַ ציגײַנערשע בעפעלקערונג פון 2,500 פערזאָ. פון דער דאָזיגער צאָל זענען קאַרגע 10 פּראָצענט מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראײנען, דאָס רוב (2000 מאַן) מיטגלידער פון דעם פּראָפעסיאָנעלען פעראײן פון קונסט־אַרבײטער, ד. ה., פון די, װאָס טרעטען אויף אין פערשידענע אַמוזירונגס־לאָקאַלען.

עס זענען שוין אויך פערהאַן אַ פּאָר ציגײַנערישע קאָמסאָמאָלצעס און קאָמסאָמאָלקעס און אַפילו צװײ ריכטיגע קאָמוניסטע ...

אײנער פון די דאָזיגע קאָמוניסטען האָט מיט אַ קאַרגען יאָהר צוריק אָרגאַניזירט דעם אַזױ־גערופענעם אַל רוסלענדישען פערבאַנד פון ציגײַנער און עס איז איהם געלונגען צו בעקומען פון דער רעגירונג גאַנצע פינף טויזענד רובעל אויף קאַנצעלאַרישע אויסגאַבען.

די הויפּט עובדה פון דעם דאָזיגען ציגײַנערשען פערבאַנד בעשטעהט פון די פאָלגענדיגע דרײ אויסגאַבען:

1) אָרגאַניזירען די ציגײַנערשע מאַסען.

2) פיה'ען צװישען זײ אַ קולטור־אַרבײט.

3) צוציהען זײ צו װעלכער נישט איז מאַמש'דיגער אַרבײט.

די לעצטע אויפגאַבע װערט אונטערשטיצט מצד דער מלוכה, װײל צוציהען די ציגײַנער צו אַ װעלכער נישט איז אַרבײט, בעדײט אויך אָפּזעצען זײ אויף אַ געװיסען שטח ערד, צוקנעפּלען זײ צו ערד־אַרבײט און צוליב דעם צװעק זענען שוין אָנגעמערקט געװאָרען שטיקער ערד אויף דעם קובאַן און אין אַלטײער געגענד, װאו די ציגײַנער װאָלטען זיך געקענט קאָלאָניזירען.

אָבער אַזוי װי די ציגײַנער פערמאָגען נישט קײן „דזשאָינט", קײן „געזערד" און קײן „איקאָר" – װעט די ציגײַנערשע קאָלאָניזאַציע נישט געבען, פערשטעהט זיך, אַזאַ ספּעקטאַקולען גיבען ערפאָלג, װי די יודישע קאָלאָניזאַציע, אָבער װאָס איז װערט דער פאַקט אַלײן, װאָס ציגײַנער זענען אויס'ן װעג צום קאָלאָניזירען זיך, װאָס ציגײַנער פערמעסטען זיך אויף װערען האָרעפּאַשניקעס און בעלי־בתּים פאַר זיך.

נאָר ביז װאַנען װאָס־װען האָט דער ציגײַנער־פערבאַנד אָרגאַניזירט אין מאָסקװע עפליכע װערשטאַטען, װאו די ציגײַנער געװאוינען זיך צו ביסלעכװײז צו פּראָדוקציר־אַרבײט און עס זענען אויך געעפענט געװאָרען דרײ אַרבײט שולען פון דער ערשטער מדרגה, װאו יונגע ציגײַנער לערנען זיך צום ערשטען מאָל אויף זײער לעבען לײענען און שרײבען.

דער אונטערריכט אין די דאָזיגע שולען װערט פּטרליפיג געפיהרט אויף רוסיש, װײל די ציגײַנער, װאָס זענען אין גרונד גענומען אַ װעלט־פאָלק פּונקט, װי מיר יודען, האָבען נאָך עד־היום זיך נישט אײנגעשאַפט קײן אַלפאַבעט און בכלל קײן שום שריפט.

אָבער אַזוי װי די ציגײַנער פערמאָגען דאָך פאָרט אַ „ציגײַנער־לשון", זיצט שוין אַ ספּעציעלע קאָמיסיע בײם בילדונגס־קאָמיסאַריאַט און אַרבעט צו אַ מין ציגײַנערשען אַלף־בית, װאָס װעט געװוים זײן מיט לאַטײנישען שריפט.

דער ציגײַנער־פערבאַנד פּרוּװט שוין אַפילו פון אַנ'אײגענער צײטונג, װאָס זאָל הײסען „ראָמאַניע גלאָס" (ציגײַנער־שטים) װי אויך פון אײגענע אַלף־בית'ן, װײל 99 פּראָצענט פון אַלע ציגײַנער זענען בוכשטעבליכע אַנאַלפאַבעטען, און דער עיקר, פון אַרויסגעבען עטליכע בראָשורען, װאָס זאָלען אויפקלעהרען פאַר די ציגײַנער, װי גוט עס איז צו האָבען אַנ'אײגען שטיקעל הײם אויף אַנ'אײגענעם באָדען, אײדער אַרומשלעפּען זיך איבער דער װעלט און שרעקען קלײנע קינדער, אָדער שלעפּען פערד פון די שטאַלען...

און אַפילו די פּרנסה פון די ציגײַנער, װאָס האָבען זיך שוין אָפּגעזעצט אין די גרעסערע שטעט, איז, װי געזאָגט, אויך נישט פון די גאָר־געשמאַקע און לײטישע פּרנסות.

דאָס שטענדיגע אויפטרעטען אין די ביער־הײַזער און די נאַכט־לאָקאַלען פיהרט צו דעמאָראַליזאַציע און הפקרות.

דעריבער טאַקע איז קײן װאונדער נישט, װען אַפילו די ציגײַנער האָבען שוין דערשפּירט, אַז אויך זײער לעבענס־שטײגער מוז אין סאָװיעט־רוסלאַנד געענדערט װערען, אַז אויך זײ דאַרפען פון אַ פּאַראַזיטישען לעבענס־אַרט אַריבערגעהן צו אַ פּראָדוקטיװען שעפערישען לעבען.

דניאל טשאַרני.

נײַער פאָלקסבלאַט
23. נאָוועמבער 1926

דאס לאדזער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
23. נאָוועמבער 1926

23
ד. פנסטאָג
י"ז
כסלו תרפ"ז

נאָוועמבער
זון-אויפגאַנג 6.13
זון-אונטערגאַנג 4,27
לענג פון טאָג. 11

קאנטראל-פערזאמלונגען.

היינט, דינסטאָג, דעם 23-טען נאָוועמבער קומען פאָר די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען פון די קאַטעגאָריעס A, C, C1 פון די פערזאָנען, וועלכע האָבען זיך צוליב פערשידענע סיבות נישט געשטעלט צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין 1925

די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען וועלען פאָרקומען לויט'ן פאָלגענדען סדר:

יאָהרגאַנג 1893

(לעשנאָ 9) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות Z

יאָהרגאַנג 1894.

(קאָנסטאַנטינער 62) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות T, U.

מאָרגען מיטוואָך, — Wd-Wa

יאָהרגאַנג 1895.

(קאָנסטאַנטינער 81) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות M, N, O, P.

מאָרגען מיטוואָך, — R, S.

יאָהרגאַנג 1896.

(לעשנאָ 9) די וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן:

מאָרגען מיטוואָך, — A B C D E F

יאָהרגאַנג 1897.

(קאָנסטאַנטינער 81) די וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן: A, B, C, D, E.

מאָרגען מיטוואָך — F G Ch H I J

יאָהרגאַנג 1898.

(סקלאָדאָוואַ 40) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן די אותיות T, U.

מאָרגען מיטוואָך, — Wd Wa

צו די פערזאַמלונגען דאַרף מען זיך מעלדען פונקט 9 אַ זייגער אינדערפריה טיטנעמענדיג מיט זיך דאָס מיליטער-ביכעל מאָבילזאַציאָנס-קאַרטע און אַנדערע מיליטער-דאָקומענטען. די, וועלכע וועלען זיך נישט שטעלען וועלען שטרענג בעשטראָפט ווערען.

רשימות פון די יאהרגענג: 1906, 1905 און 1904.

אַלע מענער, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1906

און אויך 1905 און 1904, וועלכע זענען נאָך ביז איצט נישט אַריינגעצויגען געוואָרען אין די פאָבאָר-רשימות, אָדער זענען נאָך נישט געשטאַנען פאַר דער פאָבאָר-קאָמיסיע דאַרפען זיך פערזענליך מעלדען צו די רשימות אין לאָקאַל פון מיליטעריש-פאָליציייאישען ביוראָ אויף טראַוגוטאַ 10 אין די שעה'ן פון 8 אין דערפריה ביז 3 נאָכמ. שבת — פון 8 ביז האַלב 2.

יאָהרגאַנג 1906.

היינט ד. 23. די, וועמענס פאַמיליען-נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות G ביז'ן סוף, Ha ביז He

מאָרגען מיטוואָך — H ביז'ן סוף I J

קראנקען-קאסע.

אריינציהען אנגעזעהענע דאקטוירים.

(ד) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די פערוואַלטונג פון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו אַ רייה אָנגעזעהענע דאָקטוירים. וועלכע האָבען ביז איצט זיך נישט בעטייליגט אין דער קראַנקען-קאַסע-אַרבייט, אַז זיי זאָלען זיך בעטייליגען אַלס קאָנסולטאַנטען.

דער דאָזיגער פּלאַן זאָל האָבען פאַר אַ ציל צו פערבעסערען דעם אופן פון היילען אין דער קראַנקען-קאַסע.

אויטא-ארגיעס הערען נישט אויף

(אס) אויף עק פיעטריקאָווער און בענעדיקטאַ האָט אַן אויטאָ איבערגעפאָהרען די פאַריזער איינוואוינערין די 30-יעהריגע דוֹרָא גאָלדבערג, וועלכע איז פערוואונדעט-געוואָרען אין ביידע פיס.

דער שאָפער יאַן גאַרסקי איז צוגעצוגען-געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

(אס) די „טאָקסובקע" נומער 848 האָט אויף זגערזשער גאַס איבערגעפאָהרען דעם 12-יעהריגען יוסף אידמשאַק. דאָס יונגעל האָט צובראָכען אַ פוס און איז אָפגעפיהרט - געוואָרען אין אַגנאַ-מאַריאַ שפיטאָל.

דער שאָפער סטאַשינסקי, וואָס האָט געפּרובט צו אַנטלויפען, איז פערהאַפטען-געוואָרען.

פאר דער'הרג'ענען א שוויגער — 2 יאהר טורמע.

(אס) נעכטען האָט דאָס לאָדזער קרייז-געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען דעם איינוואוינער פון בזשעזשינער 66 מיכאַל וויטשאָרעק, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין דערמאָרדען זיין שוויגער.

מיכאַל וויטשאָרעק האָט געוואוינט צוזאַמען מיט זיין שוויגער יוזעפאַ בעדנאַרעק, 63 יאָהר אַלט. וויטשאָרעק האָט אָבער כסדר געהאַט קאָנפליקטען מיט זיין שוויגער, וועלכער האָט געפאָדערט, אַז איהר איידעם זאָל זיך אַרויסציהען.

איינמאָל, בעת אַ קריגעריי, האָט וויטשאָרעק דערלאַנגט דער שוויגער אַ קלאַפּ, פון וואָס זי איז אומגעפאַלען. מ'האָט די שוויגער געמוזט אָפּפיהרען אין שפיטאָל, וואו זי איז דעם זעלבען טאָג געשטאָרבען.

אַלס פערטיידיגער פון וויטשאָרעק'ן איז אַרויסגעטראָטען אַדוו. קאָבילינסקי.

וויטשאָרעק איז פער'משפט-געוואָרען אויף 2 יאָהר טורמע.

ביליגער עלעקטער. שטראם פאר סוחרים-דעטאליסטען

דירעקטאָר פון עלעקטראָוניע גיט הבטחות.

(ס) מיר האָבען שוין פאָריגע וואָך געשריבען וועגען דעם, אַז די לאָדזער עלעקטראָווניע האָט געמאַכט הנחות פאַר דעם לאָדזער סוחר'טום, וועלכע וועלען צאָהלען מיט 15 און 20 פּראָצענט ביליגער פאַר עלעקטרישען שטראָם.

נעכטען האָט צום דירעקטאָר פון דער עלעקטראָווניע ה' אולמאַן זיך געווענדעט אַ דעלעגאַציע פון סוחרים-דעטאַליסטען, וועלכע האָבען אויך פערלאַנגט הנחות ביז 20 פּראָצענט. די דעלעגאַציע האָט אָנגעוויזען, אַז אַ דאַנק דעם ביליגערען טאַריף, וועלען די סוחרים גיכער קענען מאַכען די געהעריגע רעקלאַמע-עפעקטען.

דער דירעקטאָר אילמאַן האָט אויסגעהערט די טענות פון דער דעלעגאַציע און צוגעזאָגט צו בעפרידיגען די פאָסטולאַטען.

נאאיווע מענשען פעהלען נישט.

ווי דערלאַנגט מען עפּיס יענעם געלד איידער מען בעקומט די סחורה?

(אס) צו דער פירמא ב. לובערסקא, (זאַוואַדזקאַ 2) איז געקומען אַן אומבעקאַנטער יונגערמאַן און פאָרגעלעגט צו קויפען גאַרן, ער האָט בעוויזען און מ'איז מושוה געוואָרען, די פאַרטיע גאַרן צו קויפען פאַר 232 זלאָטים. דער אומבעקאַנטער האָט בעקומען דאָס געלד און אַ יונגערמאַן פון געשעפט איז מיט איהם מיטגעגאַנגען אָפּצונעהמען דאָס גאַרן אויפ'ן וועג האָט דער אומבעקאַנטער אויסגענוצט די געלעגענהייט און איז נעלם געוואָרען.

בודזשעט

פון הויז - אויסגאַבען.

(מ) זיינער צייט האָבען מיר שוין געשריבען וועגען דעם, אַז דער מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען צו פיהרען אַ סטאַטיסטיק פון די בודזשעטען פון אַן אַרבייטער-פאַמיליע.

צו דעם צוועק לאָזט דער מאַגיסטראַט אַרויס ביכלעך מיט ספּעציעלע רובריקען, אויף וועלכע יעדער אַרבייטער-פאַמיליע קען איינשרייבען איהרע טאָג-אויסגאַבען.

די ביכלעך זענען צו בעקומען ביי די פעראיינס-אינסטרוקטאָרען.

מיסבראוכען אויף דער פאסט.

נישט אין לאדז נאָר אין סטאליז, כארטוו-בערעזע, ניעסוויעזש, וואדזשיסלאוו און דאווידגראדעק.

(ק) דער לאָדזער פּאָסט-אַמט האָט בעקומען אַ צירקולאַר פון דער וואַרשאָווער דירעקציע, אַז אין די פּאָסט-אַמטען אין: מיר, וואָדזשיסלאַוו, סטאָלין. קאַרטוז-בערעזע, דאַווידגראָדעק און ניעסוויעזש, זענען ענטדעקט געוואָרען מיסבראוכען מיט פּאָסט- און טעלעגראַף אָנווייזונגען.

מ'דאַרף דעריבער זיין פאָרזיכטיג מיט אָנווייזונגען פון יענע ערטער.

א באהן-קאטאסטראפע.

(אס) נעכטען איז צוליב אַ נישט גוט אָנגעשטעלטען וועקסעל געשעהען אַ באַהן-קאַטאַסטראָפע צווישען לאָדז און קאָליני, צוויי וואַגאָנעס מיט קויהלען זענען אַראָפּ פון די רעלסען, קיין מענשליכע קרבנות זענען נישט געווען.

ווענען בעפרייען אמעריקאנער פעקלעך פון צאל.

(פ) פון היינט אָן וועט צו יעדען פעקעל אַמעריקאַנער זאַכען דער הויפּט-פּאָסט-צאָל-אַמט אין טאָרן צולעגען אַן אויפקלערונג. ווי אַזוי דער אַדרעסאַט דאַרף זיך בעמיהען וועגען בעפרייען דאָס פעקעל פון צאָל.

די אָרטיגע פּאָסט-צאָל-אָפּטיילונג איז מחויב צו ערקלערען יעדען אָפּנעהמער פון אַן אַמעריקאַנער פעקעל, ווי אַזוי ער דאַרף זיך נוהג זיין ביים בעפרייען דאָס פעקעל פון צאָל.

האבער אנשטאט טעה.

ווער איז גענען דער שווארץ-קינסטלער?

(אס) דער סוחר יוזעף וואָלינסקי האָט געצאָלט בעקומען פון אַ דאַנציגער פירמע אַ קעסטעל טעה פון 40 קילאָ. ווען וואָלינסקי האָט אַהיימגעברענגט דאָס קעסטעל און עס געעפענט האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אַנשטאָט טעה איז אין קעסטעל געווען האָבער.

די פּאָליציי פערנעהמט זיך מיט'ן אויפקלערען ווי אַזוי ס'איז געשעהען די דאָזיגע שוואַרץ-קינסטלעריי.

ארבייטסלאזע וועלען פערקויפען ביכער.

שטיצע פערלענגערט אויף 17 וואָכען.

(ד) דער אַרבייטסלאָזער - פאָנד פון לאָדזער קרייז האָט בעקומען אַ מיטטיילונג פון דער צענטראַלע, אַז דאָס אויסצאָהלען די געזעצליכע אונטערשטיצונגען פאַר אַרבייטסלאָזע אינטעלעקטועלע, איז פערלענגערט געוואָרען ביז 17 וואָכען, אַנשטאָט 13 וואָכען, ווי ס'איז ביז איצט געווען.

גלייכצייטיג האָט דער אַרבייטסלאָזען-פאָנד בעשלאָסען צו אָרגאַניזירען אַ פערקויף פון פערשידענע ביכער, ביי וועלכען עס וועלען בעשעפטיגט ווערען די אינטעלעקטועלע אַרבייטסלאָזע.

פראדוקטען פאר ארבייטסלאזע

(מ) נעכטען איז אין מאַגיסטראַט אונטערען פאָרזיץ פון שטאָדט-פּרעזידענט צינאַרסקי פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען דעם אופן פון פערטיילען די פּראָדוקטען-שטיצע צווישען אַרבייטסלאָזע

פוכאַטע.

(מ) לעצטענס האָט זיך בעדייטענד פערשטאַרקט די צאָהל פוכאַטע-קראַנקע, וועלכע ווענדען זיך אין דער שטאָדטישער צענטראַלע צו קעמפען מיט פוכאַטעס.

דער מאַגיסטראַט האָט דעריבער בעשלאָסען צו עפענען 2 נייע סטאַנציעס צו קעמפען מיט פוכאַטעס:

פערשידענעס.

(מ) אין וואַרשאַ האָט זיך קאָנסטיטוירט דער צענטראַל-קאָמיטעט פון דאָקטוירים- און סאַניטאַר-טוער-צוזאַמענפאָהר.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער 6-טער דאָקטוירים - צוזאַמענפאָהר זאָל פאָרקומען סוף 1927 אין לאָדז.

(—) דער לאָדזער מאַגיסטראַט האָט בעקומען פון דער רעגירונג די 400,000 זלאָטעס, וואָס קומט דער לאָדזער שטאָט-פערוואַלטונג אַלס בעטייליגטער אין דעם איינקונפט פון שפּירט-שטייער.

א מיטינג

פון גאסען- און מארק-הענדלער

זונטאָג איז אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' מ. קירשבוים פאָרגעקומען אַ מאַסען-מיטינג אָרגאַניזירט דורך דעם צענטראַלען קליינהענדלער - פעראיין אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, זאַוואַדזקאַ 5.

דער פאָרזיצער שילדערט די טרויעריגע לאַגע פון קליינהענדלער, בפרט פון די מארק-הענדלער. דער רעדנער ווייזט אויף ווי עס זעט אויס פאַקטיש מיט דער דירה-פראַגע, און ס'ווערט בעשלאָסען אַנצושליסען זיך אין דער רעזאָלוציע פון לאָקאַטאָרען-מיטינג פון 21. נאָוועמבער. דאַן נעמט אַ וואָרט ה' מינץ, וועלכער ווייזט אָן, אַז דער גאַסען-הענדלער שטייט פאַר אַ קאַטאַסטראָפע, איהם דראָהט בשוט אונטערגאַנג דערפאַר, ווייל דער כלל קליינהענדלער האָט נישט קיין שום פאָרשטעהערשאַפט און קיין שום קאָמיסיעס און פאָדערט אויף די מארק-הענדלער זיך צו אָרגאַניזירען אונטער'ן אויפזיכט פון דער צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין זאַוואַדזקאַ 5.

עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ צייטווייליגע פערוואַלטונג פון אַלע לאָדזער מארק און גאַסען-הענדלער און וועלכער ס'זענען אריין פון שייבלערס-מאַרק: מינץ זילבערינג, דזאַלאָשינסקי וואַרשאַווסקי, פון ווסכאָדניאַ 2: אַבראַמאָוויטש, בעגדעט; לעדער-בראַנזשע פּלאַץ אַלעקסאַנדריסקאַ 7, גראָסמאַן, ציקער; פילצערס פּלאַץ: ראָזענטאַל, פרענקעל; גייערס מארק: פישער, סטודענט, פּאָמעראַנץ; גרינער מאַרק: אייזענבערג, פריינד, לייזעראָוויטש; באַלוטער פּלאַץ: יאַקובאָוויטש.

אפצייכנונג

לטובת דעם יתומים הויז (זגערזשער 40).

(*) היינט ווערט אויף די היגע גאַסען פערקויפט אַן אָפּצייכנונג לטובת דעם יודישען יתומים הויז פון אַלטשטאָדט (זגערזשער 40).

מיך מאַכען אויפמערקזאַם אויפ'ן אנאָנס אין'ם היינטיגען נומער פון דער פירמע Sigalina. דער קעפיר פון דער פירמע איז אַן אויסגעפּרובט מיטעל געגען ענעמיע, טובערקולאָז, קראַנקהייטען פון מאָגען, נירען, און איז זעהר ראַטזאַם אַלס שטאַרקונגס - מיטעל פאַר די אָפּגעשוואַכטע נאָך די קראַנקהייטען פון שאַרלאַך, טיפוס א. אַ. וו. 833

שטאדט ראט.

היינט קומט פאָר אַ זיצונג פון לאָדזער שטאָדט-ראַט.

א נייע שטאטיש שפיטאל.

(מ) אויף דער לעצטער זיצונג פון געזונדהייטס-אַמט ביים מאַגיסטראַט איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע, וועלכע זאָל זיך פערנעהמען מיט'ן אונטערזוכען דעם פּלאַץ אויף פּרינצי-פּאַלנע גאַס, וואו ס'דאַרף זיך אָנהויבען דער בוי פון אַ נייעם שטאָטישען שפּיטאָל.

זעלבסטמארדען.

(—) אויף נאָוואָ-שיקאָווסקאַ 8 האָט אויסגעטרונקען אַ גרעסערע דאָזע סובלימאַט די 35-יעהריגע בראָניסלאַוואַ שאַיאַ.

די סיבה פון זעלבסטמאָרד — אַרבייטסלאָזיגקייט. פאָגאָטאָוויע האָט זי אָבגעראַטעוועט.

די 37 - יעהריגע קלעמענטינאַ ווירפעל (פּושעגנדזאַלניאַנאַ 97) האָט מיט'ן צוועק אַ סוף צו מאַכען צו איהר לעבען אויסגעטרונקען אַ פלעשעלע יאָדינע.

פאָגאָטאָוויע האָט זי אָבגעראַטעוועט.

מען טאנצט

אין א שול-לאקאל.

(ג) אין דערנאַכט אויף מאָנטאָג האָבען די איינוואוינער פון הויז אויף אַלעקסאַנדראָווסקאַ 121 נישט געקענט שלאָפען אַ גאַנצע נאַכט, מחמת אין דער פּאַווישעכנער שול, וועלכע געפינט זיך אויף יענעם הויף איז פאָרגעקומען אַ טאַנץ-אָווענד, אויף וועלכען מ'האָט אויך געשכור'ט און געמאַכט ווילדע קולות.

די איינוואוינער האָבען זיך וועגען דעם ענין געווענדעט מיט אַן אַנקלאַגע צום שול - קוראַטאָריום און אויף דער זיצונג פון שטאָדט-ראַט וועט וועגען דעם אַריינגעטראָגען-ווערען אַן אינטערפּעלאַציע.

צי האָט זיך געהערט די שטים פון גאָס
אויף דער קאָנפערענץ וועגן פעראייניגען די יודישע יתומים-הייזער?

— זונטאָג איז אין אונזער שטאָט פאָרגעקומען אַ דיסקוסיע-פערזאַמלונג וועגן פעראייניגען די יודישע יתומים-הייזער אין אונזער שטאָט. צווישען די פערזאַמעלטע זענען געווען זעהר אַ-געזעהענע בירגער, זעה־ פיינע כלל-טוער.

ס'פערשטעהט זיך, אַז פון אַזאַ נאָבעלע פערזאַמלונג איז שווער (מיט קליינע אויסנאַהמען) צו פערלאַנגען, מ'זאָל הערען אַ יודיש וואָרט, מ'האָט גערעדט פויליש און דייטש. אפילו דער פאָר-זיצער ד"ר שווייג און סעו. מגדרלזאָן האָבען זיך נישט אַנדערש געקענט אויס-דריקען ווי — אין פויליש. ערשט ווען דער עולם האָט זיך אָנגעהויבען איבער-צוערטלען, צו זידלען זיך, האָט מען אָנגעהויבען גאַנץ געשמאַק צו רעדען יודיש.

מ'וואָלט געקענט אפשר מוחל זיין אויך דאָס צוליב דער אידעע, וועלכע די דאָזיגע כלל-טוער, סענאַטאָרען, דעפוטאַטען, ראַטמענער, דאָזאָרעס און בתים דצה זאָגער זענען צוזאַמענגעקומען.

מיר ווילען נישט קיין וביאות זאָגען צי די אָנגעהויבענע אַקציע וועט האָבען ערפאָלג צי נישט, מיר ווינשען די איני-ציאַטאָרען, וועלכע זענען זיכער גע-קומען מיט עהרליכע כוונות, אַז זייער פלאַן זאָל ווי אַמגיכסטען אָדורכגעפירט ווערען אין לעבען, די פערזאַמלונג איז פאַר אונז זעהר כאַראַקטעריסטיש צוליב די שטימונגען, וואָס האָבען דאָרט גע-הערשט בנוגע דעם פראָבלעם פון ער-ציהען דאָס יודישע קינד.

די אַלגעמיינע מיינונג וועגן דער גאַנצער פערזאַמלונג איז אַזעלכע: איהר מיינע הערען זייט זעהר פיינע כלל-טוער און געזעלשאַפטליכע עסקנים, איהר זענט אויסגעצייכענטע עקאָנאָמי-קער, איהר קענט אויסגעצייכענט רעדאַ-גירען מעמאָריאַלען וועגן שטייערן און בתים ווירטשאַפטליכע ערשיינונגען, איהר קענט אויסגעצייכענט אָרגאַניזירען פי-לאַנטראָפישע פעראיינען, אַדמיניסטראַ-טיוו זיי פיהרען און מאַכי געבען דאָס געלד פאַר די דאָזיגע פעראיינען, אָבער אין הלכות קינדער-ערציהונג, בפרט יודישע קינדער-ערציהונג, זאָלט איהר מיר מוחל זיין — זייט איהר (ווידער-אַמאָל מיט קליינע אָדער סנאַהמען) גרויסע דילעטאַנטען און איהר האָט זיך דערצו נישט געדאַרפט נעהמען, צו דעם זענען בערופען די שול-אָרגאַניזאַציעס, לעהרער פערבאַנד, אָנגעזעהענע פעדאַגאָגען א. אַ. וו. וועלכע זענען אפילו צו דער פערזאַמלונג נישט איינגעלאַדען גע-וואָרען.

מיר וואָלטען אָבער געזינדיגט ווען מיר וואָלטען אַלע פערזאַמעלטע אויף ער זוג-טאָגדינער בעראַטונג געגומען אונטער איין כלל. קודם כל מוזען מיר אויסטיי-לען די הערען, וועלכע האָבען דאָרט פערטרעטען אַ מיינונג, וואָס מיר זענען שוין געוואוינט געווען צו האַלטען פאַר אָפגעשטאָרבען און פערגעסען, דורך די הערען ד"ר זאַקס, לעווושטיין דיר. שווייצער א. א. ס'זענען אַרויסגעשלעפט-געוואָרען פון די קברים אַלטע אויסגע-דראָשענע חכמות וועגן יודען אַלס רעליגיע-קיבוץ, אָבער בשום-אופן נישט קיין יודיש פאָלק. די זעלבע האַלטען, אַז מ'דאַרף די קינדער ערציהען פאַר גוטע מענשען, גוטע פאָליאַקען און נישט קיין יודישע „באַיאָוצעס". איינער פון זיי אַ געוויסער לעווושטיין פערזופט זיך אַפילו, אַז ער איז שוין געווען אין דייטשלאַנד און ענגלאַנד (אַזוי וו.) און האָט נישט געהערט וועגן דעם, אַז יודען זאָלען זייערע קינדער ערציהען אַלס נ'ציאָנאַליסטען. די יודישע קינ-דער, האָט ער געטענה ט, דאַרפען ער-צויגען-ווערען יודיש-רעליגיעז (ער האָט גערעדט דייטש) און נישט יודיש נאַצ-יאָנאַל.

אָט די דאָזיגע הערען דאַרפען נישט מעהר קומען דאָרט, וואו מ'רעדט וועגן יודיש-נאַציאָנאַלע ענינים. זיי האָבען שוין זייער לידעל לאַנג אָפגעזונגען.

ווי געזאָגט, נעהמען מיר די דאָזיגע מיינונג פון די דערמאָנטע הערען אינ-גאַנצען גישט אין בעטראַכט, אָבער אויך ביי די איבעריגע אָנפיהרער פון די יודישע יתומים הייזער האָבען מיר נישט געזעהען קיין שום פערשטענדעניש פאַר'ן פראָבלעם פון ערציהען דעם יודישען יתום. רעליגיע און נאַצ-יאָנאַליטעט איז אויסגעמישט אין אַ משונה-מאָדנעם אַלגעמיינעם בעגריף, די שפראַכען-פראַגע איז ביי אַלע אַ נעבען-זאַך, וועגן וועלכע מ'דאַרף זיך אַפילו נישט אָפשטעלען.

דאָס אַלץ פערפעסטיגט אונזער מיינונג, אַז מיט'ן ערציהונגס-פראָבלעם אין דעם צוקונפטיגען פעראייניגטען יודישען יתומים-הויז דאַרפען זיך נעהמען מענשען דערצו בערופענע, דערצו בעשטימטע און אויסשטודירטע.

נישט קיין קליינעם אָרט האָט אויף דער דאָזיגער פערזאַמלונג פערנומען דער פערזענליכער מאָמענט, ווער עס האָט מעהר אויפגעטאָן און ווער ווייניגער, ווער ס'איז אַ העפליכער מענש און ווער נישט. אַ קאָמישען איינדרוק האָט געמאַכט דאָס בעריהמען זיך ווע-גען דעם צי וועמען ס'געהער די גאַס, ס'וואָרט דאָ געמיינט מיט וועמען עס האַלטען די פשוט'ע יודישע יודען פון נאַוואָמיעסקאַ, באַלוט און אויך פון ווילקאַ. דעם ד"ר זאַקס, וועלכע האָט אויך געשריגען אויפ'ן גאַנצען קול, אַז די גאַס געהער צו איהם קענען מיר צוגעהמען די קאָנצעסיע אָהן שום ענט-שעדיגונג און קיינער וועט אונז דער-פאַר נישט אָנקלאָגען אין געריכט.

אָבער אויך די איבריגע, וועלכע האָבען זיך דעם מאָנאָפאָל גענומען קע-נען מיר איינרוימען אַ סוד אין אויער, אַז אויך זיי הערט די גאַס ווי די קאַץ, די גאַס געהער צו די, וועלכע פיהרען אויס איהר ווילע און פערטרעטען איהר מיינונג, אָבער נישט קיין אוזורפאַטאָ-רען, די גאַס געהער די יעניגע, וועל-כע רעדען אויף איהר שפראַך, וועל-כע ערציהען און ווילען ערציהען זיי-ערע קינדער אין אַ וועלטליכען, נאַציאָנאַ-לען כאַראַקטער אויף דער יודישער שפראַך.

י. ראַ.כין.

קירצליך סיפערשלאַגער
„די שלאַכט אונטער לינקאָלן"
מיט'ן אָנטייל פון אַמעריקאַנער מיליטער און מחנות אינדיאַנער — אין קינא **„CZARY"**

941

בריף אין רעדאַקציע.
וועגן אַריינפיהרען כשר פלייש.

חשוב'ע רעדאַקציע!

מיר בעטען צו פערעפענטליכען פאָלגענדע שורות פאַר וועלכע מיר דאַנקען.

אין „נייעם פאָלקסבלאַט" פון 12-טען נאָ-וועמבער איז פערעפענטליכט געוואָרען אונ-טערן קעפּעל: „די לאָדזער יודישע אַרבייטער פון פלייש-אינדוסטריע געגען אַריינפיהר פון וואַרשאָווער כשר-פלייש".

מיר ערקלערען דערויף:

דער לאָדזער יודישער פליישער-פעראיין, פעטריקאָווער 24 געפינענדיג דעם אַרויסטריט פון שחט-הויז-אַרבייטער פאַר זעהר נישט פאַ-סיג. אויף קיין פאַל האָט עס נישט געברויכט פערצייכענט צו ווערען אויפ'ן אַדרעס פון אַר-בייטער, וואָס שטעהען אויף דעם שטאַנדפונקט פון פערטיידיגען די ברייטע מאַסען און פראָ-לעטאַרישע פרינציפען, ווייל בעגרעניצען דעם צופאָהר קען מען בעשטימט נישט אָנרופען פערטיידיגונג פון ברייטע פאָלקס-מאַסען. ווען איהר ווילט אָבהיטען די אינטערעסען פון אייערע 300 פאַמיליען פערשטעהען מיר, אָבער נישט רעדען אין נאָמען פון ברייטע מאַסען.

די אינטערעסען פון ברייטע מאַסען פאָדערן דוקא, וואָס אַ גרעסערען צופיהר, כדי צו פער-גרעסערען די קאָנקורענץ, אַז דער אָרימער פאָלקסמענש אין ממילא דער אָרימער אַרביי-טער, זאָל קענען געניסען פון דער קאָנקורענץ און אויך קענען קויפען פאַר אַ בילינען פרייז אַ שטיקעל פלייש. דעריבער שטעלען מיר אייער ערקלערונג פאַר די ברייטע עפענטליכ-קייט צו אורטיילען. גלייכצייטיג ערקלערען מיר, אַז ווען דער מאָמענט וועט פאָדערן צו ברענ-גען פון וואַרשאָ כשר פלייש פאַר אונזערע און בעפעלקערונגס-אינטערעסען, וועלען מיר זי-כער זיך נישט שרעקען פאַר דראָהונגען. דוק-טירען וועלען מיר זיך נישט לאָזען.

מיר האַלטען פאַרלויפיג פאַר איבריג צו פערעפענטליכען דעם ענין אין גאַנצען ווי די זאַך בעשטעהט, נאָר ווען עס וועט נויטיג זיין און איהר וועט אונז מיט אייער האַנדלונג צוויני-גען דערצו, וועט וואַהרשיינליך קומען דערצו, אַז די עפענטליכקייט וועט זיך דערוויסען דעם גאַנצען גלאַנץ פון דער זאַך. מיר וואָרנען דער-פאַר, ווייל אייער כבוד איז אונז טייער.

אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג פון יודישען פליישער-פעראיין אין לאָדז
פרעזעס: **בעריש גריגבערג.**

אינזש. שמואל שוואַרץ האַלט אַ רעפעראַט אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

דער בעקאַנטער יודישער געלעהר-טער און פאָרשער פון די אָנוסים, אינזש. שמואל שוואַרץ, וואָס ווילט לעצטענס אין פוילען, וועט מאָרגען מיטוואָך 8.30 אין אָוונד, אויף דער איינלאַדונג פון ציוניסטישען קאָמיטעט האַלטען אַ רע-פעראַט וועגן די אָנוסים אין פּאָרטו-גאַל אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4).

— —

אַ שרפה אין אַ וואוינונג.

(אס) נעכטען אויף דערנאַכט איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אויף פאַביאַ-ניצער שאָסע נומער 6 אין דער וואוי-נונג פון גנטאָני קאָטשמאַרעק.

די פייערלעשער האָבען נאָך אַ שעה צייט לאָקאַליזירט דאָס פייער.

די שרפה איז ענטשטאַנען צוליב דעם וואָס ס'איז אַיינגעפאַלען די נאַפט-לאָמפ, וועלכע איז געשטאַנען אויפ'ן טיש.

פון האַנדווערקער-לעבען.

אונטערן פאָרזיץ פון ה. מ. באַלבע-רישסקי איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פערגרעסערטער, האַנדווערקער-אָרגאַניזיר-קאָמיסיע צו וועלכער עס זענען, אַלס שטענדיגע מיטגלידער, דע-לעגירט געוואָרען פון זייערע פעראיי-נען מאָל-ענדע פערזאָנען: פון שניידער-מייסטער-פעראיין די ה"ה שערמאַן, מינסקער און איצקאָוויטש; פון שוסטער מייסטער-פעראיין — מאַנדעלמאַן, ליבער-מאַן און געסינג; פון בעקער — פאָזנאַנסקי, קופערמינץ און ווייגבערג; און פון וועבער — מאָשקאָוויטש, לעווין און יוזעפאָוויטש, פון די בעריכטען האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער רוב האַנד-ווערקער זענען זעהר ענערגיש צוגע טרעטען צו שאַפען פאָיען אויף דער נייער האַנדווערקער-באַנק. עס איז שוין איינגעקאַסירט 180 פאָיען. די זעלבע פעראיינען דאַרפען ביז דינסטאָג צו-שטעלען 400 פאָיען און זאַמלען פאָיען צווישען אַנדערע פעראיינען.

צו דער קאָמיסיע ווערט צוקאָאָפטירט דער מיטגליד פון אַלפּוילישען צ. ק. פון האַנדווערקער-ראַט ה. פינגערהוט און ה. מ. באַלבערישסקי. די קאָמיסיע האָט אויסגעקליבען אַ פרעזידיום פון 5 פערזאָן ה. פאָזנאַנסקי — פאָרזיצער, מאַנדעלמאַן — וויצע-פאָרזיצער און ה. באַלבערישסקי — סעקרעטאַר און די ה"ה שערמאַן און מאָשקאָוויטש אַלס מיט-גלידער פון פרעזידיום.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגעריש און מע-נער-שוואַכע קראַנקהייטען. 1839
היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 6—8 אָוונד.

מודעה מהראַבינאַט.

צוליב די גרויסע מכשולים פון איסור נבילות וטריפות. וואָס איז ביי די פרעמדע געשחט'ענע גענז, זענען מיר מזהיר באזהרה גדולה, אַז קיין שום געגו-לער און קיין שום יאַטקע זאָל נישט קויפען קיין פרעמ-דע געשחט'ענע גענז אויף כשר און די סוחרים זאָלען מעהר נישט ברענגען אויף כשר, זיי וועלען האָבען אַ גרויסען שאָדען. אין איינציגע טעג וועט ווערען איינגע-פיהרט בלאָמבעס אויף די היגע שחיטה, אַז יעדער קונה זאָל אויף דעם אַכטונג געבען.

לאָדזער ראַבינאַט. 944

מודעה מהראַבינאַט.

מיר ווילען פערזאָרגען די איינוואוינער פון גייערס ראַיאָן, וואָס זייערע קינדער גייען אין די פאָלקס-שולען, אַז די קינדער זאָלען האָבען מלמדים אויף למודי קודש אין די פרייע שטונדען, זאָלען זיי אָנמעל-דען אין די ת"ת שומרי הדת, נייע זאַרזשעווסקאַ פון 6 ביז 9 אָוונד, אָדער ביי ר' מאיר פלאַצקער, לאָמ-זשינסקאַ 3.

חברה מחזקי תורה
בהשגחת הראַבינאַט. 944

עס ווערט געזוכט צו דינגען
אַ לאָקאַל,
מעגליך אַ פאַבריקס-לאָקאַל פון בערך 1000 קוואַדראַט-מעטער, געוואונשען אין אַ בעזונדערן בנין, נישט ווייט פון שטאָט-צענטער. אָפערטען מיט בייגעלעגטען פלאַן, פרייז, בעדינגונגען אָפציגעבען אין אַדמ. פון דער צייטונג אונטער „11-23". 946

עס ווערט געזוכט
2 מלמדים
1) אויף דרדקי 2) אויף עברי און התחלת חומש
מעלדען קען מען זיך אין ת"ת לימאַנאָווסקאַ 31 176

בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך:
איך האָב די עהרע מיטצוטיילען, אַז איך האָב מיין ביורא איבערגעטראָגען פון פעטריקאָווער 18 אויף
17 פעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פּאַרטער. דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52,
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען
אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָ-קאַטיעס, רעקורסען — וועגן קאָנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס אין אַלע פּאָ-ליצייבעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטו-טען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַוויזיעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503
רעכט-קאָנסולענט **י. מאַנעלאַ**
פעטריקאָווער 17, זאַכאַדניאַ 52.
שנעל, רעיעל און ביליג!

Dr. SZAJEROWICZ
Traugutta (Krótka) Nr. 8
פרויען-קראַנקהייטען
עמפּפאַנגט פון 9—11 פריה און פון 5—7 אין אָוונד און אין דער לעטשניצע „סאַניטאַס" (צעגעלנ. 29) פון 11 ביז 1 מיטאָג. 628

Dr. S. SZNITKIND
Piotrkowska 14
הויט-און ווענער. קראַנקה.
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 9—11 פריה. פון 1 ביז 4 נאָכמ. און פון 7 ביז 9 אָוונד. 845

ענטשולדיגונג.
איך ענטשולדיג זיך פאַר די אַרבייטערינס פון דער פירמע קאַנמאַר, פעט-ריקאָווער 39.
אסתר וואָזיק.

Dr. med. M KERSZNER
Zielona 16, tel. 51-96.
קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען. 702
נעהמט אָן פון 3 ביז 4 נאָכמ און פון 6-7 אָוונד.

Dr. med. J. POLAKOW
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
KONSTANTYNOWSKA 37, 39-75
נעמט אָן פון 5—6.30 אָוו. אינדערהיים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף גייערס מאַרק פעטריק. 294.

מאַסאַזש-און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד. **ב. שמירגעלד**
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89
דיקענבייינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פעט-זוכט, אַרטרעטיזם, שטוהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענ-דיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניש.
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

Dr. med. Braun
פּאָלודניאָווא 23, טעל. 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל.)
נעהמט אָן פון 9-12 און פון 5-8 אָוונד.

Dr. Adam GROSGLIK
Aleje Kościuszki 27, tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען.
רענטגען און ל כט-הייל אינסטיטוט.
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוונד. 111

דער קינסטלער מאנע קאץ אין לאדז

ער קומט איצט פון פאריז וואו ס'זענען דא אהן עין הרע 40000 קינסטלער.

ווי מיר האבען נעכטען מיטגעטיילט איז קיין לאדז געקומען דער בעקאנ-טער יודישער קונסט-מאלער מאנע-קאץ, איינער פון די בעדייטענדסטע יודישע פארשטעהער פון דער עקספרעסיאניסטי-שער ריכטונג.

מאנע-קאץ איז געבוירען אין 1890 יאהר אין קרעמענטשוג פאלטאווער גוב. (אוקראינע) זיין פאטער א יוד א למדן אן'אלטער חובב-ציון, לאנגיאהריגער גבאי פון דער ציוניסטישער שול אין קרעמענטשוג האט די קינדער געגעבען א גאנץ יודישע ערציהונג. זיין ברודער מ. קאץ איז איצט איינער פון די רע-דאקטארען פון „הארץ" אין א"י.

שוין אלס שילער האט מאנע-קאץ ארויסגעוויזען פעהיגקייטען צו מאלעריי און האט זיך געווידמעט דער קונסט אין אנהויב פון דער רוסישער רעוואָ-לוציע, בעת דער ערשטער יודישער בילדער-אויסשטעלונג (פאר קערענסקי'ס רעגירונג) אין מאסקווע האט ער זיך שוין רעפרעזענטירט אלס אנערקענטער קינסטלער.

אין דער מאסקווער יודישער פריוואט-גאלעריע פון איגוש. קאגאן-שאבשאי (אפשר דער איינציגער אין דער וועלט) געפינען זיך בילדער פון מאנע-קאץ צו-זאמען מיט בילדער פון שאגאל, אלטמאן, פאלק, ליסיצקי, טשייקאוו א. א. אין 1920 י. האט ער פערלאזט רוסלאנד, געווען א קורצע צייט אין פוילען און אוועקגעפאהרען קיין פאריז, וואו ער האט זיך בעזעצט און געוואוינט ביז איצט. אין פאריז איז ער אין פערלויף פון די 5-6 יאהר געווארען איינער פון די ווייניגע יודישע קינסטלער, וואס שפילען א ראל אויף דער קונסט-בערזע. ער שטעלט אויס זיינע ארבייטען אין די מאדערנסטע סאלאנען ווי: זשאָרזש בערנהיים, גאלעריע פערסיע, גאלעריע מאנטעלע אויף דער רוע דע-לא-באמטי, וועלכע ווערען בעטראכט פאר'ן צענטער פון דער וועלט-קונסט. דערביי אן'אינ-טערעסאנטע אייגענהייט: די יודישע בילדער ווערען געקויפט דוקא דורך נישט-יודען. אין פאריז האט ער געמאכט 2 אויסשטעלונגען, וואס האבען געהאט א גרויסען ערפאלג.

אין 1925 יאהר האט מאנע-קאץ גע-האט 2 אויסשטעלונגען אין טשעכא-סלאוואקיען, פראג און ברין. די טשע-כישע רעגירונג האט געקויפט 2 פון זיינע בילדער פאר דער נאציאנאלער מאדערן-גאלעריע אין פראג. בילדער האט אויך געקויפט דער יודישער מוזע-אום אין פראג. די גאנצע פרעסע, אפילו די אנטיסעמיטישע האט איהם זעהר ווארים אויפגענומען. א גרויסען ערפאלג האט אויך געהאט זיין אויסשטעלונג אין בריסעל, וואו די בעלגישע רעגירונג האט געקויפט זיינע א בילד פאר דער נאציאנאלער גאלעריע. זיינע בילדער געפינען זיך אין די גרעסטע קאלעקציעס פון פאריז.

קיין פוילען איז ער געקומען צו די עלטערן פון זיין פרוי (לאדזער אינדו-סטריעלער פ. זעלני) דא וועט ער פער-ברענגען א געוויסע צייט און וועט אנ-נעהמען זיך פרישע איינדריקען, ארביי-טען און צוגרייטען זיך צו דער גרוי-סער אויסשטעלונג, וואס ער אָרדנעט איין א'ן ענדע 1927 אין פאריז. אין פוילען האט ה' מאנע-קאץ בדעה איינ-צוארדנען אויסשטעלונגען פון זיינע ארבייטען אין ווארשא און אין לאדז.

*

נעכטען האט מאנע-קאץ בעזוכט אונזער רעדאקציע און זיך אונטערהאלטען מיט אונזערע רעדאקציע-מיטגלידער, אין א לענגערן געשפרעך מיט אונזערע מיט-ארבייטער האט ער זיך געטיילט מיט זיינע איינדריקען פון פאריזער לעבען.

אין פאריז געפינען זיך ביז 40 טוי-זענד קינסטלער, צווישען זיי א גרויסע צאהל—יודען פון אלע עקען וועלט, וועל-כע פערנעהמען אין דער אלגעמיינער קינסטלערישער משפחה א גאנץ בעדיי-טענדען ארט. איבערהויפט וואקסט אויס אין פאריז א גרויסער יודישער צענטער. די קינסטלער טרעפען זיך צוזאמען אין קאפע דע-ראטאנד. א גרויסע צאהל זשורנאליסטען און קינסטלער טרעפען זיך צוזאמען ביי שלום אש אין זיין ווילע הינטער פאריז. דארט טרעפט איהר עוזר ווארשאווסקי, צבי הירשקאן, בלומענ-פעלד, שניאור, שאגאל, פאסקין, אפט אפילו נישט יודישע קינסטלער. אש, דער-צעהלט מאנע-קאץ — איז זעהר בעליבט און פאפולער. פראיאהרען איז אויפגע-פיהרט געווארען זיין „גאט פון נקמה" מיט גרויס ערפאלג. איבערהויפט איז אין פראנקרייך אלעס יודישעס שטארק מאדערן. ס'זענען דא זעהר אינטערע-סאנטע זאמלונגען פון יודישע אלטער-טימליכקייטען. דאס יודישע לעבען אבער הויבט זיך ערשט אן צו פארמירען און קאנצענטרירען ארום די דארטיגע יודי-שע צייטונגען „פאריזער היינט" (יודיש) „ראזסוועט" (רוסיש) און ארום די יודי-שע געזעלשאפטען, וואס ווערען דארט געשאפען.

די 16-יאהריגע טאמארא,

עהרען-מיטגליד פון רוסישען פלאט.

די רוסישע בלעטער דערצעהלען וועגן אן'אומגעוועהנליך דרייסטען „שפאציר" איבער'ן ים, וואס עס האט דא נישט לאנג געמאכט א 16-יאהריג מיידעל פון קיעוו. דאס איז א ספארט-לייסטונג, וואס איז איינציג אין איהר ארט. דא נישט לאנג האבען די בלעטער געשריבען וועגען דעם, ווי צוויי אמעריקאנער פרויען, ספארט-העלדינס, זענען דורכ-געשוואומען דעם קאנאל צווישען ענגלאנד און פראנקרייך און האבען געשלאגען דעם שווים-רעקארד. אבער דאס, וואס עס האט איצט געטון טאמארא שומארינא — אזוי הייסט די 16-יאהריגע העלדישע שווימערין — דאס האט נאך קיינער נישט בעוויזען ביז איהר.

דאס יונגע מיידעל האט בעשלאסען מיט אן'איינפאך קליין שיפעל דורכצו-שווימען צום שווארצען ים פון קיעוו ביז סעוואסטאפאל — און זי האט דעם דאזיגען בעשלוס איהרען אויסגעפיהרט.

אהן שום הילף, איינע אליין, האט זיך דאס מיידעל אריינגעזעצט אין שי-פעל אריין און האט זיך געלאזט פון קיעוו איבער'ן דניעפר. בשעת זי איז ארויסגעפאהרען, איז געגאנגען א שלאקס-רעגען — און אונטער דעם דאזיגען רעגען איז זי אזוי געפאהרען אין איהר שיפעל ביז יעקאטערינאסלאוו. נאכדעם, ווי זי איז בשלום דורכגעשוואומען די געפעהרליכע וואסער-שפרודלען פון דניעפר, די אזוי-גערופענע „פארגאגס", איז זי — נאך א רייזע פון 5 טעג — אנגעקומען קיין כערסאן. דארט זענען אויפגעשטעלט געווארען צו איהר שי-פעל זעגלען, און טאמארא האט זיך גע-לאזען איבער'ן שווארצען ים. ווי נאר זי האט פערלאזען דעם ברעג, האט זיך פלוצים אנגעהויבען איבער'ן ים א שרעק-ליכער אומגעוועהנליכער שטורם, וואס האט אזוי געבושעוועט, אז אפילו דער העלדישסטער שווימער וואלט פערלוי-רען יעדע האפנונג. אבער טאמארא איז גראד ווייניג-וואס נתפעל געווארען: אויף אזא זאך האט זי דאך געווארט.

א קונץ איבערצושווימען דעם ים אהן א שטורם! דאס שיפעל האט זיך, וואס אמת, געהויבען אין אלע זייטען און דער שטורם האט עס ארומגעשליידערט, ווי א שאלעכץ פון א ניסעל. איבער'ן גאנצען ים האט מען נישט געזעהן קיין שום שפור פון א שיף. טאמארא איז געווען איינע אליין אויפ'ן גרויסען צובושעוועטען ים און דערצו נאך אויף א קליין שיפעל, וואס האט זיך קוים געהאלטען. אבער טאמארא האט פארטגעזעצט איהר רייזע אהן שום מו"א. דערווייל איז דער מאסט פונ'ם שיפעל צובראכען געווארען און די גאנצע עלענדע „מאהר כלי" האט זיך אנגעפילט ביז צום ברעג מיט וואסער. די יונגע ספארט-העלדין האט זיך נישט פערלוירען, זי האט ארויס-געווארפען דעם באלאסט אין ים אריין און האט זיך פערלאזט אויף דעם רודער אין איהר האנד...

שפעטער איז דאס וועטער געווארען מילדער, דער שטורם האט זיך ביסלעכ-ווייז איינגעשטילט, און טאמארא איז בשלום אנגעקומען צום ציל פון איהר רייזע קיין סעוואסטאפאל, ארום און ארום האט דאס מיידעל דורכגעמאכט אויפ'ן וואסער א 1,500 ווירסט. זי איז די ערשטע רודער-שווימערין, וואס איז בשלום דורכגעפאהרען די געפעהרליכע דניעפער-פארגאגס. ווען מען האט טא-מארא געפרעגט וועגען ציל פון איהר אומגעוועהנליך דרייסטער און געפעהר-ליכער נסיעה, האט זי געענטפערט, אז עס איז איהר געגאנגען דערין אויסצו-פרובען, צי איז זי גענוג שטארק און וועט קענען אונטערנעהמען א קאמף מיט'ן ים. „איך וויל — האט זי ערקלערט — אריינטרעטען אלס שילערין אין פלאט-טעכניקום און דעריבער האב איך גע-וואלט וויסען, צי איך טויג זיך צום ים-לעבען, צי איך וועל קענען מאכען א פלאט-קאריערע". נאך אלס קליין קינד האט זי געחלומ'ט וועגען ים. זי וויל נישט, ווי אלע פרויען, לעבען אויף דער יבשה. זי וויל דוקא ווערען מיט דער צייט א שיפס-קאפיטאן און זיך בכלל ווידמען דעם פלאט און דעם ים...

די מוטיגקייט פון דער 16-יעהריגער טאמארא האט געמאכט אזא איינדרוק, אז דער סאוויעטישער פלאט האט בע-שלאסען אויסצוניצען טאמארא שומא-רינא אלס עהרען-מיטגליד.

חוץ דעם איז בעשלאסען געווארען, אז טאמארא זאל אויפגענומען ווערען אלס די ערשטע פרוי אויף א שיף פון סאוויעטישען פלאט, כדי אזוי ארום צו געבען איהר די מעגליכקייט צו פער-ווירקליכען איהרע פלענער.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-92
אנונער. בא'ן קרענקהייטען. ספעציעל לונגען און הארץ-קראנקהייטען. בעשטראלונגען מיט קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

יורידישע עצות.

אין דער דזשורידישער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאן.**
> יורידישע אפטיילונג
> פון „נייעם פאלקסבלאט"
>
> ביים דערלאנגען אן אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט מען ענטפער נישט געבען הערען.
>
> גילטיג דעם 21. נאוועמבער 1926.

2493. א לעזער פון וובערנאטאָרסקא. עס איז א פראגע, צו בנוגע א זעלכע ערד לאקאלען איז א קאנטראקט אינ-גאנצען גילטיג. זאל זיין, אז אזא קאנ-טראקט איז יא גילטיג. קאן מען פיי ווי נאך נישט אויס'ן סמך פון בלויזען אומ-שטאנד, וואס דער טערמין האט זיך געענדיגט אייך עקסמיסירען, אהן א גע-ריכטס-אורטייל.

2494. אינדוסטריעלער פון אל. I מאי אויב איהר האט אונטערגעשריבען א דעקלאראציע, קאן די באנק פאלסקי אין משך פון 10 טעג נאכ'ן טערמין פער-קויפען די איינגעלעגטע ווערט-פאפירען. די באנק פאלסקי קאן דאס משכון פער-קויפען אויף דער בערזע, דורך אן'עפענט-ליכע ליציטאציע אדער דורך דער פער-מיטלונג פון א רעיענט. זי דארף דערויף נישט האבען קיין געריכטס-אורטייל, זי האט אויך נישט קיין פליכט אייך פרי-הער רעיענטאליש צו ווארנען אדער צו וויסען געבען וועגען טערמין פון דער ליציטאציע.

2495. ה. ש. פאלנאצנא 23.
2496. א שט. לעזער פון זשעלאזנא 53
2497. א לעזער פון פאלודניאווא.
2498. א לעזער פון פראנציסק. גאס.
2499. ג. דרייקאס.
2500. סערגין.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

2501. לאנדאו. אויפ'ן סמך פון אן'אקט אינטערציזי, וועט מען אייער פרוי'ס זאכען אויס-שליסען פון דער זאיענטשא, אויב די זעלבע סעקוועסטרירטע זאכען זיינען דערמאנט אין אקט. דער אקט אינטער-ציזי מוז ווערען איבערזעצט אין פויליש. דאס קאנט איהר ערלעדיגען ביים ער-שטען בעסטען רעיענט. צו דער בקשה מוז אייער פרוי אויך בײַלייגען די חתונה-אקטען, אין א בעשטעטיגטע רע-יענטאלע איבערזעצונג.

2502. א שטענדיגער לעזער פון מרדכי גבאי'ס גאס 28.
עס איז אן'ערגענצונגס-רעגיסטראציע. איהר דארפט זיך שטעלען.

2503. א לעזער פון ג. ציגעל-גאס 7.
עס איז א פראגע, צי דער זוהן איז שוין פולי-יעהריג, אויב יא, דארפט איהר זיך מאהנען צוריק דאס געלד ביי איהם, אויב איז ער נאך מינדעריעהריג, מוזט איהר איינקלאגען די מוטער.

זייער אויפפיהרונג.

די הויך-לייט פון דער ס'זעריון צייט.

די טעג האט זיך אין פאריז אנגע-הויבען דער סענסאציאנעלער פראצעס פון דער גרעפין באטיאני, דער פרוי פון איינעם פון די גרעסטע אונגארישע אריסטאקראטען, וועלכע ווערט בעשול-דיגט אין פערשווענדען א מיליאן פראנק.

די פארגעשיכטע פון פראצעס איז פאלגענדע:

דער עסטרייכישער באראן שטיינער און זיין פרוי האבען אין חודש מאי געמוזט פערלאזען פאריז צוליב דעם בעשלוס פון דער פראנצויזישער פאלי-ציי. די געוועזענע קייזערין ציטא האט נעמליך בעשולדיגט דאס פארפאלק, אז זיי האבען זי בעשווינדעלט בשעת'ן פערקויפען פון די בריליאנטען פון דער עסטרייכישער קרוין.

דער באראן און זיין פרוי האבען דאן אין פאריז געלאזט זייערע צוויי קינדער דאס 20 יעהריגע פרייליין מאריא און דעם 17 יעהריגען באבי. זיי האבען די קינדער איבערגעגעבען אונטער דער אויפזיכט פון דער גרעפין באטיאני, זייער א בעקאנטע, און איבערגעלאזט די קינדער אויף זייערע „קליינע" אויס-גאבען א מיליאן פראנק, 950,000 אין אמעריקאנישע ווערט-פאפירען און 39,000 פראנצויזישע פראנקען.

דער פראצעס פון דעם באראן שטיי-נער, בעשולדיגט דורך דער עקס-קייזע-רין איז ענדליך פארגעקומען און דער באראן האט געקאנט צוריקקומען קיין פאריז, נאכדעם ווי ער איז פון יעדער שולד בעפרייט געווארען.

נאכדעם ווי ער האט מיט גרויס פרייד דערזעהען, אז זיין מאריא איז שיינער געווארען און באבי איז אויס-געוואקסען — האט ער זיך מיט גרויס-ער דערוואוסט, אז פון דעם מיליאן איז קיין גראשען נישט געבליבען, ווייל די גרעפין באטיאני האט דאס געלד אויסגעבראכט.

ס'פערשטעהט זיך, אז דער באראן האט פערקלאגט די גרעפין אין געריכט און שוין דעם ערשטען טאג האט מען זיך געקאנט דערוויסען פיל אינטערע-סאנטע אייזעלהייטען פונ'ם אופן, ווי אזוי דער מיליאן איז אויסגעבראכט גע-ווארען.

גרעפין באטיאני פערטיידיגט זיך פשוט: דאס געלד האט אויסגעגעבען פרייליין שטיינער, וועלכע האט געפיהרט אן'א-אויסבערענגערישען לעבען.

פ'רעגט ביי איהר דער פארזיצענדער פונ'ם געריכט:

— האט איהר געלאזט די קינדער אזוי, אליין אויסברענגען דאס געלד?

גרעפין באטיאני: דאס איז נישט געווען מיין זאך.

די גרעפין באטיאני דערצעהלט דאן, אז פרל. שטיינער פלעגט דאס געלד פערלירען שפילענדיג אויף דער רולעט-קע אין מאנטע-קארלא.

דער פארזיצענדער: איהר האט אייך געשפילט, און דאס מיט פרעמדע געלד.

— גרעפין באטיאני: אבער דער הער שטיינער איז דערצו נאך א גנב. און זיין טאכטער האט גאנצע נעכט געטאנצט אין דאנסינגען.

דער פארזיצענדער: איהר פלעגט אויך פון צייט צו צייט טאנצען!

גרעפין באטיאני: איך? א! איך לייג זיך שטענדיג שלאפען צוויי א זייגער ביינאכט (געלעכטער אין זאל). גאנצע נעכט פלעגט פרל. מאריא טרינקען שאמ-פאניער און דערצו האט זי אויך אויס-געהאלטען א טענצער... זי איז אין ער-גער פון פרוי'ען פון 55 יאהר... זי פלעגט בעקומען פאסט נערוועז-אנפאלען.

נאכדעם ווי די גרעפין האט אויס-געזידעלט די טאכטער, און מ'האט זי נישט געקאנט איינהאלטען, האט זי זיך גענומען צום פאטער:

גרעפין באטיאני: ער האט מיך בעוואר-פען מיט קללות.

דער ריכטער: איהר אליין, מאדאם זענט אויך זעהר טעמפעראמענטפול. דאס האט איהר ארויסגעווארפען אייער מאן פון א טעקסי אין מאנטע-קארלא, ווייל ער איז נישט געווען איינפערשטאנדען מיט אייך אין א קלייניקייט... דאס האט ער אליין דערצעהלט...

דא האט שוין די גרעפין מעהר נישט אויסגעהאלטען און זיך אנגעהויבען פשוט שעלטען מיט די ערגסטע קללות.

— מאדאם שטיינער האט צו מיר גע-זאגט אן'אומנארמאלע ליבע... די טאָ-כטער איז א פשוטע ליגנערין... דער איז אן'אלטער ציניקער.

דער יונגער אדוואקאט ה' פיער האט וועלכער וויל די גרעפין בערוהיגען בע-קומט אזא צונאמען:

— דו, אלטע מאלפע...

אזוי-אַ פראצעסירט זיך די היינטיגע אריסטאקראטיע.

לאדז.

(איינדריקען פון א רייזע איבער פוילען).

— פון —

שלום אש.

(ענדע פון 3-טע זייט).

אין שטוב ביינאכט, ווען נישט אויף א פאר שטונדען ביי טאג... גאר הייגט איז דא ארבייט. האט מען די בעטען און דאס איבריגע ביסעל באלעבאטישקייט ארויסגעווארפען פון די שטובען און אריינגעשטעלט וועב-שטוהלען. א וועב-שטוהל פערנעהמט אומגעפעהר א פערטעל שטוב, א דריטעל שטוב, פערנעהמען צוויי דריי וועב-שטוהלען דאס גאנצע שטיבעל, אזוי ווי זיי מוזען שטעהן ביים פענסטער, כדי דער וועבער זאל זעהן ווי צו ארבייטען, פערנעהמען זיי, זעלבסטפערשטענדליך די גאנצע ליכט פון שטוב. אויף די דריי וועב-שטוהלען ארבייט א טאטע מיט צוויי זוהן, אדער א שווער מיט איידימס, זעלטען ווען אויך געדונגענע וועבערס. די ווייבער, די קינדער פערנעהמען זיך מיט שפולען דעם גארען אויף די שפולערס, נאר די שפולערס זענען אונטער די וועב-שטוהלען אין טונקעלקייט און די יונגע קינדער נעהמען זיך די אויגען ארויס. וואוינען וואוינט מען אויפ'ן בעט. וואס הייסט אויפ'ן בעט? אין דעם אלגעמיינעם קארידאר, וואס דינט דורכצוגעהן פאר אלע איינוואוינער, האט מען אריינגעשטעלט א בעט, און אזוי ווי די אנדערע איינוואוינער בענוצען אויך דעם קארידאר צו דעם זעלבען צוועק-ווערט פאקטיש דער קארידאר פערוואנדעלט פאר דאס אלגעמיינע שלאף-צימער פאר'ן גאנצען הויז... און קיינער האט נישט געגען דעם. אויף אזא בעט „וואוינט מען". ווי הייסט מען וואוינט? אויף דעם בעט אין דעם שמוציגען בעטגעוואנד האלטען זיך אויף די קליינע קינדער, וועלכע קענען נאך נישט אין הויף ארומלויפען, אנ'אלטער טאטע, וועלכער איז האלב מרה-שחורה'דיג, און אויף דעם בעט באקט און קאכט די באבע פאר'ן גאנצען הויז-געזינד. אויף דעם בעט לייגט מען אוועק דאס וואלגער-ברעט, אויף וועלכען מען וואלגערט אויס די לאקשען. טהייל בענוצען אויך דאס בעט אלס א קוך, דאס הייסט, מען לייגט ארויף א קעסטעל אויף וועלכען עס שטעהט א ברען-מאשינדעל אויף וועלכען עס קאכט זיך דאס עסען...

אזוי ווי מען נעהמט אהיים א ביסעל גארן אויף אייגענער האנד און מען ארבייט שטיק-ארבייט, זענען קיין שעה'ן אייגענטליך נישטא. מען ארבייט ביי דער אנגעצונדענער לאמפ פריה-מארגענס, מען ארבייט שפעט אין דער נאכט אריין. איך האב בעזוכט אזא הויז ארום צעהן א זייגער אין אוונד, האב איך געפונען דאס גאנצע הויז בעלויכטען און פעסט געשמאק ביי דער ארבייט. און אז איך האב געפרעגט ווען מאכען זיי „פייער-אווענד", האט מען מיך אנגעקוקט ווי א „פרייען". „מען הויבט ערשט אן", האט מען מיר אפגעענטפערט.

אין אנ'אנדער שטוב, און אנ'אנדער צייט האב איך געפונען א פאטער זיצען א בארוועסען הינטער זיין וועב-שטוהל. דער מענש האט אויסגעקוקט ווי א קארליק. ער איז געוועזען אזוי קליין, אז ער איז אינגאנצען פערפאלען געווארען צווישען דעם פעלד פון די שנורען, וואס ציהען זיך איבער דעם וועב-שטוהל. עס האט זיך מיר געדאכט, אז א קינד זיצט דארט, — אזוי קליין האט ער אויסגעזעהן. אז מען האט מיר איהם פארגעשטעלט אלס דעם בעל הבית פון שטוב און פאטער פון די צוויי זוהן, וואס האבען געארבייט ביי די אנדערע צוויי שטוהלען, האב איך זיך גוט צוגעקוקט צו איהם. ער איז נישט געוועזען קיין קארליק, נאר פשוט איינגעשרומפען, זיינע ביינער זענען דורך די יאהרען פון זיצען איבער דער שטוהל איינגעבויגען און איינגעדרעהט געווארען, און זיין פלייש איבער די ביינער און אונטער זיין הויט איז פשוט דורך די יאהרען פון קריזיס און הונגער איינגעטריקענט געווארען. די הויט האט זיך ביי איהם נאכלעסיג נאכגעשלעפט נאך די באקען-ביינער. די זוהן האבען דוקא יא אויסגעזעהן מענליך שטארק און עס האט זיך מיר געוואונדערט, וואס אזא קליינער טאטע קען האבען אזעלכע שטארקע זוהן. עס האט אויסגעזעהן, אז ער האט פערשטאנען מיין פערוואונדערונג און ער האט זיך אפגערופען:

— נישט שטענדיג בין איך געוועזען אזוי. געקענט אמאל א קלאפ געבען אויך, אז מען האט געדארפט. דאס האט דער קריזיס אזוי געמאכט.

— דאס קומט פון שלעכטער פערדייאונג — האט זיך אפגערופען די יודענע, וואס איז געזעסען הינטער די שטוהל און האט אויך א קליינער מאשינקעלע געשטעפט — וואס ער עסט פערדייעט ער נישט און גיט עס, מיט רעספעקט צו זאגען, אפ צוריק.

עס האט זיך אויסגעלאזט, אז דער מאן האט זיך אפגעוואוינט פון עסען. דורך די יאהרען פון קריזיס און הונגער האט ער זיך אפגעוואוינט פון עסען.

דער יוד האט פאר מיר ארויסגעלעגט זיין מעטאדע פון נישט עסען. „צוערשט האב איך נאר געגעסען איין מאל אין טאג, א פריהשטיג צומארגענס. אז מען עסט א גוט פריהשטיק איז מען זאט א גאנצען טאג; דערנאך, אז עס איז נישט געווען, האב איך געגעסען ווינציגער, ביז איך האב זיך צוגעוואוינט גאר נישט עסען. איך קען עס נישט פערדייען — זאגט ער — איך האב פערלוירען דעם געשמאק דערפון, און עס האלט זיך נישט אין מיר אויך, איך גיב עס גלייך אפ צוריק".

— וואס זשע דען טוט איהר? — פרעג איך — פון וואס לעבט איהר?

— איך נעהם יעדען פריהמארגען א שנאפס — נאר די מאשין אויפצושמירען... — לעגט צו דער יוד מיט א געלעכטער.

איך האב איהם אנגעקוקט, די לעבעדיגע מאשין. פינף זעלען זיי געוועזען אין שטוב, א חוץ קליינווארג. דער טאטע מיט צוויי זוהן האבען געארבייט ביי די שטוהלען, די טאכטער, א מיידעל, וועלכע איז שווער געוועזען צו דערקענען אין דער טונקעלקייט, און וועלכער זי איז געזעסען, ווי אלט זי איז. די מאמע האט געשפאנט אויף די פעדערען. די מאמע פערדינט זיך איצט בעזונדער, דאס צו דאנקען „לאדזו ברענט", ביי זאקען-שטעפען. זי קען דאס נאך פון די מיידעלשע יאהרען. די אלע פינף מענשען ארבייטען פון זעקס א זייגער אין דערפריה ביז צעהן אין אוונד, און אפט-מאל שפעטער, און פערדינען פון עטליכע און פערציג ביז עטליכע און פופציג זלאטעס א וואך (פון זעקס ביז 7 דאלאר) און דאס איז גוט, „לאדזו ברענט".

— און וואס וועט זיין דער סוף? קלעהרט איהר גארנישט אייער לאגע צו פערבעסערען? האט איהר גאר קיין ארגאניזאציע נישט, קלעהרט איהר גארנישט דערפון?

— שוין אלצדינג געפרואווט — זאגט אימיצער פון א ווינקעל ארויס.

— הכל תלוי במזל. אלעס הענגט אפ פון מזל — זאגט דער יוד. די „לעבעדיגע מאשין".

אז איך בין ארויסגעגאנגען אויפ'ן הויף, האב איך געפונען די קינדער פון גאנצען הויף פערנומען זעהר חשק'דיג אין א קינדער-שפיל. קינדער לאכען, און קינדער-פרייד האט מיר אקעגען געשפילט פון דערווייטענס. איך האב זיך אומגעקוקט, אויסצוגעפונען ביי וואס די קינדער זענען דאס אזוי גליקליך פערנומען און געזעהען, ווי זיי שטיפען איינס דאס אנדערע אין מיסט-גרוב, וואס איז דארט געוועזען אויסגעגראבען אין מיטען וואו מען ווארפט אריין דאס מיסט פון גאנצען הויז.

די קינדער האבען זיך געשפילט אין א קינדער-שפיל, צוזינגענדיג דערצו זעהר א מעלאדיש קינדער-ליד, וואס האט ווי הארפע-זייטען געקלונגען פון זייערע קינדישע קול'כעלעך און יעדעס מאל אנ'אנדער קינד (וועלכעס, זעהט אויס, איז אין דעם שפיל אויסגעפאלען) אין מיסטקאסטען אריינגעשטופט. דערביי האבען די קינדער דעם מיסט-קאסטען ארומגערינגעלט, געטאנצט ארום איהם, געפאטשט מיט די הענדלעך און געזונגען מיט זייערע זיסע שטימען. די קינדער זענען נישט ווינציגער גליקליך און פרעהליך געוועזען ווי די פאריזער קינדער, וואס שפילען זיך אין לוקסענבורגער גארטען. און איך האב ביי מיר געטראכט: קינדער קענען פון אלעס מאכען א שפיל, אפילו פון א מיסט-קאסטען..

ווינער אפערעטע אין סקאלא-טעאטער
דירעקציע: זעמאן.
היינט, דינסטאג, 8.30 א זייגער אין אוונד:
וואו די לערכע זינגט
קאמישע אפערע אין 3 אקטען.
דאנערשטאג, 8.30 אוונד-פרעמיערע: „ארלאוו".
ס'נעמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל. בילעטען אין טעאטער-קאסע.

Dr. L. LEWITAR
נעהמט אן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אוונד צו קליניק-פרייזען. לאדז
גדאנסקא 31.

רעדאקציאנס-קאלעגיום:
מ. בראדערזאהן, ל. בראנט, ח. י. ברוסטאווסקי, ב. זינגער
פעראנטווארטל. רעד.: ח. קויפמאן.
ארויסגעבער: פערלאג „נייער פאלקסבלאט", פראדוציר-קאאפעראטיוו-מיט פאי-האפטונג.

די ליבעס פון אקייזערין.

היסטארישער ראמאן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

(37 פון ל. זאכער מאזאך.

— מיין פריץ? — האט ראזומאווסקי ארויסגעמורמעלט.

— יא, דיין פריץ, און דו ביזט מיין שקלאף! — האט זיך די שעהנע פרוי אנגערופען — דער שקלאף פון א פרוי, ביזט איצט צופרידען מיט דעם בייט?

— און דו האסט מיך געשמיסען?

— יא איך, האט זי געענטפערט מיט א ליידענשאפטליכען שמייכעל, — איך האב געוואלט דיך אויספרובירען, געוואלט דיר ווייזען דאס גיהנום, כדי דו זאלסט דערנאך מעהר הנאה האבען פון גן-עדן. קום, שטעה אויף. פאר דיינע יסורים וועל איך דיך בעלוינען.

ער האט זיך אויפגעהויבען פון דער ערד און אין זיינע אויגען האט זיך מיט אמאל עפעס אנגעצונדען.

זי האט זיך געזעצט אויף איהר פריהערדיגען ארט אין פאטעל געגען קאמין. דאס פייער האט דארט געפלאקערט און אויף די פענסטערס האט דער שניי פון דרויסען געשמיסען.

— קום אהער! — האט זי א רוף געטאן. ער איז צוגעגאנגען, האט זיך געשטעלט געגען איהר.

זי האט איהם בעטראכט מיט פערגעניגען.

— בין איך דיר געפעלען, אלעקסעי?

— אויב דאס איז נישט קיין חלום — האט ער געמורמעלט.

— ווי הייסטו?

— יעליזאוועטע.

— ווי אונזער צעריצע.

— האסטו שוין אמאל געזעהן די צעריצע יעליזאוועטע?

— ניין. אבער די גרעפין האט מיר געזאגט, אז זי איז זעהר שעהן.

יעליזאוועטע האט זיך פרעהליך צולאכט.

— די צעריצע איז א ביסעל עהנליך צו מיר, פארוואס שטעהסטו אזוי ווייט פון מיר? קום צו נעהנטער.

ער איז צוגעגאנגען.

— נאך א ביסעלע. יאט אזוי. און איצט... זעץ זיך נעבען מיר... נעם מיך ארום, אט אזוי ווי דו האסט די גרעפין ארומגענומען... אבער נאך שטארקער, נאך פייערדיגער... אלעקסעי!..

זי האט פערווארפען איהרע ארעמס ארום זיין נאקען און האט איהם צוגעצויגען צו איהר ברוסט...

דאס פייער אין קאמין האט געפלאקערט און דער שניי אין דרויסען האט געשמיסען אין די פענסטער...

.48

ענטפלעקט דעם סוד.

נאך קיינעם האט יעליזאוועטע אזוי נישט ליב געהאט ווי ראזומאווסקי'ן. עס האט זיך איהר אויסגעוויזען, אז ביז איהם האט זי קיינעם אויף אנ'אמת נישט ליב געהאט; אז ערשט ער האט צום ערשטען מאל זי געלאזט פיהלען דעם אמת'ן תענוג פון ליבע.

טעג און נעכט האבען זיי פערבראכט איינער מיט'ן אנדערען און ביידע האבען גארנישט בעמערקט ווי די גליקליכע שעהן זענען געפלויגען. זיי האבען זיך גארנישט געקענט אנזעטיגען איינער מיט'ן אנדערען. געפלוידערט, געזונגען ציזאמען, אריינגעקוקט זיך איינער דעם אנדערען אין די אויגען — פון אין דער פריה ביז ביינאכט און פון ביינאכט ביז אין דער פריה.

— ערשט איצט ווייס איך, וואס ליבע און גליק איז — האט די שעהנע יעליזאוועטע געזאגט צו ראזומאווסקי'ן, וועלכער האט געהאלטען זיין קאפ אויף איהר שויס און ארויפגעקוקט צו איהר מיט די אויגען, וואס זענען געוועזען פער'שכור'ט פון גליק.

— דו האסט עס מיך געלאזט דערפיהלען, דו, דו, מיין איינציגער, יא, יא, מיין איינציגער! ווארום מיר איז איצט קלאהר, אז די אנדערע מענשען האב איך באמת קיינמאל נישט ליב געהאט. דו ביזט מיין ערשטע, מיין איינציגע, מיין אייביגע ליבע. אלעקסעי, איך בין דיינע, אינגאנצען דיינע, און אויף אייביג דיינע, דו הערסט?

ראזומאווסקי האט מיט דאנקבארקייט געקושט איהרע שעהנע הענד און געקניהט פאר איהר און געקושט איהר די פיס.

ער האט נישט געפרעגט, ווער זי איז, און זי האט עס איהם אויך נישט געזאגט. ער האט נאר געוואוסט, אז זי איז א דאמע פון דער הויכער געזעלשאפט, אפשר א גרעפין, א פירשטין, א פריינדין פון זיין פריהערדיגע פריצה'טע, די גרעפין. אבער עס איז איהם באמת נישט אנגעגאנגען, ווער זי איז געווען. ער האט זיך געפיהלט מיט איהר ווי איינער פון יענע גריכישע העלדען אדער פאסטוכער, צו וועמען די געטינס זענען אראנטערגעקומען אין אין הימעל צו זיך מיטגענומען. וואס האט ער נאך מעהר געדארפט?

— וועסט זינגען מיט מיר, אלעקסעי? — האט זי זיך אנגערופען.

— ווען דו בעפעהלסט.

— יא, איך וויל עפעס זינגען.

און זיי האבען זיך אויפגעהויבען און ווען יעליזאוועטע האט זיך געזעצט צום קלאוויר, האבען זיי ביידע געזונגען אנ'איטאליענישען דועט. און זייערע שטימען האבען זיך צונויפגעגאסען אזוי הארציג און אזוי הארמאניש ווי זייערע נשמות.

איינמאל, דאס איז געוועזען אין עטליכע טעג ארום, נאכדעם ווי יעליזאוועטע האט אנגעהויבען איהר נייע ליבע — בשעת זי מיט ראזומאווסקי'ן האבען זיך בעזונדערס מיטגעריסען מיט זייער געזאנג, האט זיי אונטערבראכען א קוויטשענדיגער קול.

דאס איז געוועזען לעסטאק, וועלכער האט זיך פלוצים ווי א באמבע אריינגעריסען צו זיי.

— א שעהנע געשיכטע! — האט געשריגען דער קליינער לעסטאק און היציג געמאכט מיט ביידע הענד — דערמיט גאר זענט איהר פערנומען? אלע געשעפטען פערגעסען און בעהאלטען זיך אין דעם טעמפעל פון געזאנג און ליבע! צום גליק האב איך אויסגעפונען אייער בעהעלטעניש, שעהנע ווענוס, און ווי א חיה, וואס געהט אויף איהר רויב, האב איך זיך אריינגע'גנבעט אין אייער פערבארגען ווינקעל.

— ווי האט איהר עס געוואגט געגען מיין ווילען? — האט יעליזאוועטע זיך אנגערופען מיט א פיגספערע מינע.

— איך האב עס גענוזט טון. אלצדינג, וואס איך טו, איז פאר אייערטוועגען, — האט ער זי אונטערבראכען — איהר זאלט וויסען, אז מיינע מענשען האבען דערשמעקט נייע פערשווערונגען און כדי אנצושרעקען די אלע פערשווערערס, מוזט איהר בעשטראפען מיט'ן טויט יענע פערשווערערס, וואס איהר האט אויסגעדעקט אויף דער פערזאמלונג אין שענק.

— איך האב געטון א נדר, אז איך וועל קיינמאל נישט אונטערשרייבען קיין טויט-אורטייל — האט יעליזאוועטע אויסגעשריגען.

— אבער ווען אייער זיכערקייט איז אין סכנה? — אויב איהר בעגעהט זיך מילד מיט אייערע שונאים, זענט איהר און מיר אלע פערלוירען — האט זיך לעסטאק געהיצט — איך זאג אייך, אז גאנץ פעטערבורג איז פול מיט פערשווערערס.

יעליזאוועטע האט איהם אנגעקוקט און א ווייליע געשוויגען. דערנאך האט זי ארויסגערעדט:

— אזוי? ווייסט איהר עס זיכער?

— געוויס. מיין אייגענעם קאפ היט איך אויך — האט לעסטאק געענטפערט.

— און איהר מיינט, אז איך טאר נישט שאנעווען די פערשווערערס?

— וואלטען זיי אייך געשאנעוועט? וואלטען זיי זיך גערעכענט מיט אייער יוגענד און שעהנקייט? — וואלט אייער שעהנער קאפ נישט געפאלען אונטער א האק...

— א! האט יעליזאוועטע איהם אפגעשטעלט און אויפגעשוידערט.

און דערנאך האט אין איהרע אויגען עפעס אויפגעבליצט מיט אמאל און זי האט געזאגט:

גוט, מ'זאל די פערשווערערס מיט דער קנוט די לייבער צופאטשען און דערנאך די צינגער זיי ארויסרייסען.

— דאס איז נישט גענוג, זיי מוזען שטארבען.

די שעהנע יעליזאוועטע האט זיך הילכיג צולאכט.

— אך, ווי איהר פערשטעהט נישט! — האט זי געזאגט — איהר זענט דאך עפעס א דאקטאר, וויפיל שמיץ מיט דער קנוט קען אויסהאלטען א מענש?

— ווען ער איז שטארק, צוויי הונדערט — האט לעסטאק געענטפערט.

— נו, גיט מען א דריי הונדערט — האט זי בעמערקט.

— א, דאס איז עפעס אנדערש! — האט לעסטאק געמורמעלט.

— איצט געהט, לעסטאק! — האט יעליזאוועטע דעמאלט זיך אנגערופען.

דער קליינער לעסטאק האט זיך פערנייגט און איז פערשוואונדען.

(פארטזעצונג קומט).

דער איינציגער אַנשטאַלט פון

הייל-קעפיר K. SIGALINY

לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 6. טעלעפאָן 40-46.

הייל-שמעטאַנקע.

דער הייל-קעפיר ווערט געברויכט ביי אַנעמיע, סוכאָטעס, האַלז-, מאָגען- און נירען-קראַנקהייטען, ביי רעקאָנוואַלעסצענטען.

863

פאַר 3 זל. עלעקטריש ליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויסצוצאָלען וועכענטליך פאַר יערען פ.

פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאַטעריאַלען

פ. לעווין

קאָנסטאַנטינער 58 פראָנט-געוועלב

עדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו. צאָהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזיעלנאַ)

אין מעבעל-געוועלב, (פריוואַט-וואוינונג) שענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פאַראַ. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

1374

לונגען-קראַנקהייטען!!

רעקאָמענדירט דורך די ה"ה דאָקטוירים Balsam Thlocolan Aqe ביי סוכאָטעס, בראָנכיט, הוסט פערלייכטערט ביי פלעגמאַ, פערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם וועלבסטגעפיהל פון קראַנקען, פערגרעסערט די וואָג פון קערפער. „Balsám Thlocolán Aqe“ פערקויפען אַפטייקען. פערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פאַקונג פון דער אַפטייק 1967

A.Gąsecki w Warszawie, ul. Leszno 41

שטריק-מאַשינען

אויסלענדישע פירמאַ פאַבריקאַציע איינציגע זשאַקאַרד, אכטשלאָס = מאַשינען פאַר האַנד- און מאָטאָר-בעטריב עמפפעהלט צו שנעלע ליפערונג פון לאַגער און אויף בעשטעלונג די האַנדעלס-אַגענטור

EMIL HENKE

Łodź, Anna 21, Tel. 13-94. 889

אכטונג,

צום סעזאָן!

די בעוואוסטע פאַבריק פון

שאַמאַט-אייוועז און קוכען

— פון —

וואָולטשאַנסקאַ 63

איז אויך צום היי-יאָהריגען סע-זאָן פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע שאַ-מאָט - אייווען און קוכען. בילינ! רעעל און פינקטליך!

מיט אכטונג 1939

ש. ראָזענבלום.

פריוואַט-וואוינונג דזשעלנאַ 24.

אכטונג! אין מיין ערשטקלאַסיגער אכטונג!

קירשנער ביישנגען

וועלען אָנגענומען און זאָכען פאַר פעלץ-אויסאַרבייטונג, אָנפאָרמירונג און פאַרריכטונג. ווערען צו ביליגע פרייזען, גוטע בעדינונגען.

מ. שאַליט, פעטריקאָווער 33

אנ'אנגעזעהן עקספעדיציאָנס-הויז אכצ. געז.

זוכט אַ אַכוויזיטאָר וועלכער איז גוט בעקאַנט ביי קליענטען מיטלסטענ, פון דער מאַנופאַקטור-בראַנזשע אין מערב-גאַליציען :——: אָנמעלדונגען אונטער „Ruch Zbiorowy“ שיקען אין די אַנאָנסען-ביוראָ פוקס, לאָדז, פעטריקאָווער 50. 843

איך מאַך בעקאַנט מיינע קונדשאַפט, אַז נאָך מיין צוריקקעהר האָב איך ערעפענט אַ

טאַפעציר-ווערקשטעל

אויף פאָלודניאָוואַ 4 (נצוועלט אין הויף) און בעזיץ אויף לאַגער פאָלגענדע געגענשטענדע ווי: אַטאָמאַנען, קאָזעטקעס, געבעטע שטיהל אַלעס צו ביליגע פרייזען און בעקוועמע בעדינגונגען.

מיט אַכטונג ה. געפנער און מ. פאַסאיק (פריהער פלאַץ וואָלנאָשטשי 2) 679

כ'נעם אויך אָן פערשידענע רעפּאַראַטורען און דעקאָראַציאָנס-אַרבייטען.

וויכטיג פאַר הויז-בעזיצער!! און בוי-אונטערנעהמער!

קסעליט-פוסבאָדען, שטופען, צעמענט-פלאַטען, בורטען און קאַנאַליזאַציע-רעהרען, איז שטענדיג צו בעקומען ביי די אַלטע בעוואוסטע פירמע

D. PRUSZYNOWSKI, ŁÓDŹ, LIPOWA 31 — Telefon 46-28. —

בעמערקונג: קסעליט-פוסבאָדען ווערט געלעגט אויף האָלץ- אָדער צעמענט-בעטאָן, פוגען-פריי. האַלט זיך שטענדיג וואַרים, פייערזיכערונג און עס פערגיט אויך פון שוואָמען.

רעטשניצע (פאַר קימענדע קראַנקע)

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען אין ערצטליך דענטיסטישער קאַבינעט

„SALUS“

גלובנאַ 41 טעל. 46-65. איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אָוו. זונטאַג- פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

ד"ר ז. ראַקאָווסקי	אויערען האַלז און נאָז-קראַנקהייטען	פון 1 - 12
ד"ר לאַנדקאַה	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 1 - 2 און פון 5 - 7
ד"ר דינענזאָהן	קינדער-קראַנקהייטען	פון 11-12 און 4.30-6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראַנקהייטען	פון 1-2 און פון 6.30-7.30
. שמערלאָווסקי	פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע	2.30 - 3.30, 5.30-6.30 זונטאָג פון 12-1
„ זילבערשטראָם	הויט, ווענערישע און געשלעכס קראַנקה.	פון 11.30-1 און 7-8
ד"ר גאָלדבערג	אויגען קראַנקהייטען	פון 10.30-12.30
ד"ר גאָלדרינג	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 11-12 און פון 3-5
צאָהן-ערצט פרוי לאַנדקאַה „ סט. נעלבערג	צאָהן- און מויל קראַנקהייטען	9.30-12 און פון 4-7 12-2 און פון 7-8

אָפּעראַציעס, אָפּעראַציעס, איינשפריצונגען, פּאָקען-שטעלען. אַלעריי אַנאַ-ליזען, (ווי אורין, פלעגמאַ, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען אויפ-נאַהמען. קורס פאַר שטאַמלער. געבורטס-הילף בעראַטונגען פאַר מו-טערס. קינסטליכע ציין, קאַראָנעס, גאָלדענע ברוקען, פּלאָמבען א. ז. וו. ספּעצ. קורסען פאַר שטאַמלער. וויזיטען אין שטאָדט. שוץ-אימפונגען נעגען שאַרלאַטין. 311

Lek. Dentysta
Jakób Botwinik

נאָוואָמיעסקאַ 26, פּראָנט 2 שטאָק

Dr. med. Ignacy Margolis

אויגען-קראַנקהייטען

זאַכאַדניאַ 57 (רוג צעגעלניאַנאַ)

נעהמט אָן פון 12-2 און פון 7-8 אָוועבד.

Dr. med.
M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6 טעל. 45-49

הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 8-9.30, 12-2 און 7-8 אָוו. 841

Dr. med. Ludwik Rapeport

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna)

Telefon 44-10 1000

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוועבד.

דר. י. הערשפינקעל

Zawadzka 15,tel. 11-87.

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען

נעהמט אָן אינדערהיים פון 8 ביז 10 פריה און פון 3 ביז 5 נאָכמ. און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ“.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek (Róg Rokocińskiej)

Od wtorku, dn. 23 listopada do 29 listopada r.b.

Dla dorosłych: początek codziennie o godz. 6 i 8[45] (w soboty i w niedziele 4[30], 6[45] i 8[45])

„GÖSTA BERLING“

Dramat w 14 częśc. według powieści Selmy Lagerloeff, laureatki nagr. Nobla

Dla młodzieży: początek o godz. 3 i 4[30] (w soboty i niedziele o godz. 1 i 3-ej p.p.

„RYBAK ISLANDZKI“

Monumentalne arcydzieło filmowe według powieści Piotra Loti'ego. W rolach główn.: **Sandra Milowanoff i Karol Daniel.**

ערקלערונג.

דער וועקסעל פון 210 זל. צאָהלבאַר די וואָך אָרדרע „איקאַ“ (ברושצושין) וועל איך נישט צאָה-לען, ווייל איך האָב קיין סחורה נישט דערהאַלטען.

דוד דאַנציגער, סאָסנאָוויעץ. 939

צו פערמיטען
1 צימער און קוך

אויף דער זאַכאַדניע גאַס, צווישען קאָנסטאַנטינער און זאַוואַדזקאַ. 936

אָפּערטען אָפּצוגעבען אין אַדמ. אונטער „זאָפּאָרט“

ס'זענען פערלוירען געוואָרען

2 וועקסלען: 1 וועקסעל אויף 100 זל. אויסשטעלער שאָר, צאָהלבאַר דעם 1927—12/2 אין יאַראָסלאַוו, אָרדרע קעפעלער; 2. וועקסעל אויף 50 זל., צאָהלבאַר דעם 1926—2/12, לעצטער זשיראַנט איז ש. ה. דרעזנער, וואַרשאַ, נאַלעווקי 24.

די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אומגילטיג.

דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוברענגען צו

ה. וואַקסבערג, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 16. 935

אויפפאָדערונג!

מיר פאָדערן אויף די צייטונגס-פערקויפער שמחה הובער-מאַן און נטע הובערמאַן, צו רעגולירען דעם חוב אין קאָא-פעראַטיוו אין משך פון 3 טאָג. אין געגענפאַל, וועלען מיר נעהן געריכטליך.

מיט אכטונג

די פערוואַלטונג פון קאָאָפּעראַטיוו פון צייטונגס-פערקויפער. 938

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועבד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	3—4
ד"ר כערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	9—12 4—5.30
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	10—12 5—6.30
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערוועז און לונגען קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30—3
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—2, 1/2
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס הילף	3—4

פּאָלאַ-טעראַפּיע, ספּר ד-שטראַלען ווי שטעלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע ארט אַנאַליזען, ווי אוי-פּלעגמאַ און בלוט. 2120

אימפונגען נעגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-ערצט	9—2 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ אַראַפּאַלסקאַ	צאָהן-ערצט	3—7.30

קינסטליכע ציינער, קאַראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו. די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבעטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידענע טליתים במו פּערקיש, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל! מיט אויספער-טיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ה. ציטרינאָווסקי, קאַמיענאַ 5,

אין צווייטען הויף, פּאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 895

מערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען.

אַבאָנעמענטס-פּרייז:

אין לאָדז: אַ חודש -- 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ אַ חודש — 5 זלאָטעס. אין אויסלאַנד טוט 50 פּראָצענט טייערער — ...
...

אַנאָנסען-פּרייז:

פאַר'ן טעקסט 15 גראָשען, פריטאַג 20 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. פריטאַג 30 גראָשען. נאָכ'ן טעקסט 10 גר. פריטאַג 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצ. טייערער. — 50 פּראָצ. טייערער.

פאַר אַ מיל מעטער שורה

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.